

מגזין הבולאים בישראל

123/2525 (2525/123)

גליון מס' 70 • שבט תשס"ח • ינואר 2008 • מחיר 30 ש"ח

לזכרון נצח Remembrance and Beyond

"אין להסכים לעולם להכחשה של עובדות היסטוריות, וביוחד כשהדבר נוגע לעניין כה חשוב כמו השואה. בה במידה אין לקבל כל קראה שהיא להשמדת עם או מדינה. שאיפתי היא שכל חברי הקהילה הבין-לאומית יכבדו עיקרון יסודי זה הן בדבור והן במעשה."

"Denying historical facts, especially on such an important subject as the Holocaust, is just not acceptable. Nor is it acceptable to call for the elimination of any State or people. I would like to see this fundamental principle respected both in rhetoric and in practice by all the members of the international community."

באן קי-מוון

המזכיר הכללי של האומות המאוחדות Secretary-General of the United Nations

נש 7055

לפני כשנה החל להופיע ביוזמת איל"ת - אגודה ישראלית לבולאות תמאטית, עיתון מקוון בשם "נושאונצ", המופץ ארבע פעמים בשנה באמצעות הדואר האלקטרוני. בתחילת ינואר 2008 החל להופיע עיתון נוסף, בשם "נושאונצ'יק", המיועד לילדים ובני נוער. בשער הגיליון הראשון כתבה העורכת, **שביט טלמן**, את הדברים הבאים:

אנחנו מתרגשים לשלוח אליכם את הגיליון הראשון של נושאונצ'יק - העיתון המקוון הראשון בנושאי בולאות לבני הנוער. עיתון זה ייצא בראשון לכל חודש, יכתב בחלקו על ידי בני נוער ויצגי מגוון כתבות ופינות בנושאים בולאיים... הצלחתנו תלויה בעיקר בהפצת העיתון למספר רב של קוראים. לכן נבקש את סיועכם בהפצה: אנא העבירו מייל זה למכריכם, מורים, מדריכים בחוגי נוער ולכל מי שעשוי להתעניין בנושא.

יש לברך את יוזמי הרעיון ומבצעיו, ולקוות שהעיתון המקוון יצליח לרכוש לעצמו קהל קוראים נאמן ונלהב. הצלחת היוזמה לקרב את בני הנוער לתחביב חשובה לכלל ציבור הבולאים, והקוראים מוזמנים להשתתף במאמץ להפיץ את דבר קיומו של העיתון החדש לקהל רחב ככל האפשר, צעירים ומבוגרים כאחד.

את נושאונצ'יק ניתן לקרא על ידי כניסה לאתר שכתובתו רשומה להלן, או ללחוץ על הקישור בעמוד הפתיחה של אתר התאחדות בולאי ישראל.

http://www.noson.org.il/nosonchik/1/first_issue.pdf

הגיליון הנוכחי של עיתון שובל מוקדש בחלקו הגדול לנושא הזיכרון. בול יום הזיכרון הבינלאומי לשואה, שיופיע בהנפקה משותפת של השירות הבולאי בישראל עם דואר האו"ם, מהווה ציון דרך חשוב בהנצחת זכר השואה. ארגון האו"ם, שמנקודת מבט ישראלית בא לידי ביטוי עד כה בעיקר כגורם מפלה ועוין, נרתם בהנפקת בול זה, ובעצם ההכרזה על יום זיכרון רשמי לשואה, למאבק כנגד הישנותה של תופעה דומה בעתיד. הבולים שישמרו באלבומים של האספנים, הן אלו המונפקים כעת, והן אלו שודאי יונפקו בעתיד, יהוו נדבך נוסף וחשוב בשימור זכר השואה.

יעקב צים, שעיצב בעבר מספר בולים ישראלים בנושא השואה, סיפר כי לו עצמו, כמי שחווה בגופו את מוראות השואה, הייתה תחושה של ניצחון כשיכול היה לשלב בעיצוב הבול הישראלי את המספר שנחקק בבשרו במחנות ההשמדה, ושנועד להיות חלק מתהליך הוצאתו להורג (ראה ידיעה בעמוד 5).

השפעת מלחמת העולם הראשונה על החיים בארץ ישראל הייתה אחד הנושאים בהם דובר בכנס יום הבולאות ה-21, והיא העומדת במרכז של תערוכה חדשה המוצגת במוזיאון אלכסנדר לבולאות. בצד התיעוד של חיי האזרחים בארץ וקשיי הקיום בעת המלחמה, מוצגים בתערוכה פריטים בולאיים נדירים המייצגים את שירותי הדואר שפעלו בזמן המלחמה.

נחום קפלן מקיסריה שלח למערכת שובל מאמר שהתפרסם לפני למעלה ממאה ושלושים שנה בעיתון "החבצלת" הירושלמי. המאמר סוקר את שוק המסחר בבולים בפריז של שנת 1887, ומלמד כי מעט מאוד השתנה במהלך הזמן שחלף. אותם בולים הנזכרים בכתבה כיקרים ונדירים נחשבים גם כיום כפריטים נחשקים במיוחד, והיחס בין מחירי הבולים השונים נותר דומה במידה מפתיעה.

במחצית הראשונה של המאה התשע עשרה נעשה בירושלים ניסיון ראשון להקמת בית דואר שישרת את יהודי העיר. עדויות לכך נמצאו בארכיון מכתבים שהתגלה בעיר פוטסדם שבגרמניה לאחר פתיחת השערים של ארצות מזרח אירופה בפני חוקרים מן המערב. המאמר המתפרסם בגיליון הנוכחי אינו ממצא את הסיפור, ויש מקום להמשיך ולהעמיק את המחקר בנושא.

התאחדות
בולאי
ישראל

גליון מס' 70
שבט תשס"ח - ינואר 2008
מחיר: 30 ש"ח
מנוי שנתי: 100 ש"ח

בהוצאת התאחדות בולאי ישראל
מען המערכת לפניות ולמנויים:

ת"ד 4523, ת"א 61045

טל': 03-6295547

פקס: 03-5259716

E-mail: ipf@netvision.net.il

<http://www.israelphilately.org.il>

מנכ"ל: טיבי יניב

עורך ראשי: משה רימר

עיצוב גרפי: א. אורן הפקות דפוס

הפקה: א. אורן הפקות דפוס

שרות רוטשילד 109, ת"א

תוכן העניינים

- על הפרק 2
- מכתבים למערכת 3
- ימי הזיכרון לשואה 4
- הנפקות חדשות בארץ 6
- כנס יום הבולאות 2007 8
- אליפות העולם בבולאות 10
- והתורקים אינם עוד שולטים 12
- מהנעשה בארץ 14
- בית דואר בירושלים 1838 15
- יודאיקה 18
- חריגים בדואר השואה 20
- אילו ציפורים 22
- הבולאות בפריז 1887 24
- מהנעשה בעולם 25
- הנפקות חדשות מחו"ל 26
- ספרים חדשים בספריה 28
- חותמות דואר ישראל 30

לאן נעלמו בעלי החיים הטהורים?

שלום רב

בביטאון שובל האחרון הוצגה גיליונית תיבת נח בשער הביטאון, ובאמת הבול הוא מרהיב ומדהים, ורמת הדיוק בו לזכר ונקבה פשוט נפלאה. רק שדבר אחד לדעתי שונה שם מהנאמר במקרא. מהבהמות הטהורות באו שבעה שבעה, ולכן בכבשים היו צריכים לצייר שבעה זכרים ושבע נקבות.

בכבוד רב

נחמיה נוסבך

*

תשובת המערכת

אם נביט היטב בגיליונית הזיכרון נגלה כי למרות ההקפדה על הפרטים, ניתן, אם רוצים בכך, לגלות הבדלים רבים בין המופיע בציור ובין התיאור המופיע בספר בראשית. הבדלים אלו, שניתן למצוא בכל ציור של תיבת נח, נובעים בראש ובראשונה מכך שהצייר ניסה להציג בתמונה אחת את כל המרכיבים של סיפור שהתמשך על פני מספר ימים. ניתן היה לשאול מה עושה היונה בגיליונית, שהרי בתורה מסופר שהיציאה מן התיבה התרחשה לאחר שנח שילח את היונה ללא שוב. ניתן היה גם לשאול מדוע הקשת מופיעה בשמים, שהרי בתורה מסופר שהקשת הופיעה לאחר שכל בעלי החיים יצאו מן התיבה. ברור

שהמעצב נאלץ היה להתפשר, ולצמצם את מספר הכבשים על מנת לאפשר את ציור יתר בעלי החיים.

בקשת מידע על תשניות בבולים

עורך נכבד

ראשית ברצוני לומר כי אני נהנה מאוד מהעריכה היפה של המגזין והמאמרים החשובים שבו. אני גם נהנה מהבול היפה עם השובל שעל המעטפה בה נשלח המגזין.

יש להצטער שהשירות הבולאי שולח לכל המיניוים את הבולים החדשים בלי להדביק בולים עם שבילים על המעטפה.

אני שולח צילום של שני בולים ישראליים של 40 אגורות שנראים כמעט זהים, אבל ישנם שני הבדלים בין הבולים. הבול השמאלי כהה יותר ובלי פס זרחן, ואילו הבול הימני הוא בצבע חום בהיר יותר ועם פס זרחן בימין הבול.

כמו כן אני שולח צילום של שני בולים גרמניים שיש ביניהם הבדל ניכר בצבע. בקטלוגים של ישראל וגרמניה לא מצאתי שום רמז להבדלים אלה. אודה לכם מאוד אם אקבל מכם עזרה והסבר לגבי הבולים. בתודה ובכל הכבוד

צבי בנגיס

*

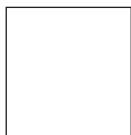
תשובת המערכת

באשר לבולי ישראל, הבול הבהיר יותר, זה עם פס הזרחן, הונפק ביום 22.12.1988, והוא הבול הנפוץ יותר. בשנת 1992 הודפס הבול שוב, והפעם בצבע כהה יותר, וללא זרחן. בולי הדפסה חוזרת זו פחות נפוצים, ומחירו של בול כזה, כשהוא לא חתום ועם שובל, מוערך בכ-40 דולר.

לגבי הבולים מגרמניה אנו פונים לקהל הקוראים בבקשה להסבר ההבדלים בין הבולים. האם מדובר בתשניות מתועדות, או בבול שצבעו דהה.

משאל הבול היפה לשנת 2007

הבחירה שלי לשנת 2007

היא סדרה מספר

שם פרטי ומשפחה: _____

רחוב ומספר: _____

ישוב: _____ מיקוד: _____

טלפון: _____

גם השנה ממשיך השירות הבולאי במסורת ומזמין את ציבור חובבי הבולים להשתתף בבחירת הבול היפה לשנת 2007. לעיתון שובל מצורפת כרזה צבעונית ובה כל בולי ישראל שהונפקו בשנה זו. לכל סידרת בולים נקבע מספר (סדרה יכולה להיות מורכבת גם מבול בודד).

כל שעליך לעשות הוא לבחור את הסדרה היפה ביותר בעיניך, לרשום בטופס המצורף את מספרה, למלא את פרטיך ולשלוח את הטופס לכתובת:

השירות הבולאי, ת"ד 98414, תל אביב-יפו 61080.

בין הבוחרים את הסדרה היפה ביותר יוגרלו מתנות.

בבחירה ישתתפו רק טפסים שיתקבלו בשירות הבולאי עד לתאריך 29 בפברואר 2008.

ימי הזיכרון לשואה

ביום הזיכרון הבינלאומי לשואה, בו מנפיקה ישראל בשיתוף עם האו"ם בול מיוחד, מן הראוי לציין גם את שני ימי הזיכרון הנוספים שבלוח השנה בישראל, ולהבין את הסיבות שהובילו לקביעת מועדים אלו

מאת: משה רימר

במדינת ישראל התעוררה בעיה, כיצד לציין את יום השואה הבינלאומי. בלוח השנה בישראל קיימים כבר שני מועדים המיועדים להעלאת זכר השואה. הרבנות הראשית קבעה את יום העשרה בטבת כיום הקדיש הכללי לזכר חללי השואה שמועד פטירתם אינו ידוע, ומדינת ישראל קבעה את יום כ"ז בחודש ניסן, כיום הזיכרון לשואה ולגבורה.

יום הקדיש הכללי

יום העשרה בטבת הוא יום צום, אחד מימי הזיכרון שנועדו לציין את חורבן בית המקדש. על פי המסופר בספר מלכים ב' (פרק כה, פסוק א) ביום זה החל המצור הבבלי על ירושלים בימי המלך צדקיהו:

וַיְהִי בַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִית לְמָלְכוֹ, בַּחֹדֶשׁ הָעֲשִׂירִי בְעָשׂוֹר לַחֹדֶשׁ, בָּא נְבֻכַדְנֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל הוּא וְכָל-חֵילוֹ עַל יְרוּשָׁלַם, וַיִּחַן עָלֶיהָ; וַיִּבְנוּ עָלֶיהָ דָּיִק, סָבִיב.

כעבור שלוש שנים ארוכות וקשות, של רעב ומחסור, הובקעה חומת ירושלים (מאורע אותו מציינים ביום י"ז בתמוז), וחרב בית המקדש (מאורע אותו מציינים ביום תשעה באב).

בשנת 1949, יצקה הרבנות הראשית לישראל משמעות נוספת ליום העשרה בטבת, והכריזה עליו כעל **יום הקדיש הכללי**.

מהו יום הקדיש הכללי?

על פי ההלכה היהודית, אומרים הבנים קדיש על הוריהם ביום השנה לפטירתם. מנהג זה התפתח בימי הביניים בקרב קהילות היהודים באשכנז, והפך עם הזמן לנוהג מחייב בכל קהילות ישראל.

אם אדם אינו יודע מהו יום הפטירה המדויק, קבעה ההלכה (קיצור שולחן ערוך) כי, **"מי שאינו יודע יום מיתת אביו או אמו, יברור לו יום אחד בשנה"**. כלומר, האדם יבחר לו יום קבוע כלשהו במהלך השנה, ויצוין בו את זכר הוריו.

רצח מיליוני היהודים בתקופת השואה, העצים מאוד את התופעה, בה רבים מן הניצולים, שביקשו לכבד את זכר הוריהם באמירת תפילת הקדיש, לא ידעו את מועד פטירתם. על מנת להקל על הניצולים, ולמנוע מהם את הצורך להתלבט ולבחור בעצמם את היום בו יאמרו קדיש, יזמה הרבנות הראשית לישראל את הכרזת יום צום העשרה בטבת, יום המוקדש ממילא לזכרון החורבן, גם כיום הקדיש הכללי.

יום 2 בנובמבר 2005, קבעה העצרת הכללית של האומות המאוחדות את יום 27 בינואר כיום הזיכרון הבינלאומי לציין שואת יהודי אירופה. ההחלטה שהתקבלה פה אחד על ידי כל 191 המדינות החברות באו"ם, מדגישה את החובה לזכור והחובה ללמד את זכר השואה לבני הדורות הבאים. ההחלטה גם דוחה את תופעת הכחשת השואה, ומפצירה בחברות האו"ם לפתח תוכניות לימודים לבתי הספר בהן יינתן דגש על מניעת כל אפליה שהיא על רקע אתני או דתי. היום שנבחר, 27 בינואר, הוא היום בו שוחרר מחנה המוות אושוויץ בשנת 1945 על ידי צבא ברית המועצות.

זו הייתה הפעם הראשונה בה קיבלה העצרת הכללית של האו"ם החלטה גורפת התומכת בלימוד זכר השואה, ומכאן עיקר חשיבותה. איש אינו תמים לחשוב כי תופעות מכוערות דוגמת הכחשת השואה יבואו אל קיצן, אולם עצם העובדה שיום הזיכרון הרשמי קיבל את חסות האו"ם, יצוין מידי שנה בטקסים רשמיים, ויתועד באמצעי התקשורת בכל שנה ושנה, יש בה משום תרומה להנצחת זכרם של קורבנות השואה.

יום הזיכרון לשואה ולגבורה

לאנשי דור תש"ח, שנתקלו בניצולי מחנות ההשמדה שהגיעו למדינת ישראל הצעירה, קשה היה להזדהות עם סבלם של הניצולים. לאלו שנלחמו על נפשם במלחמת העצמאות, היה קשה לקבל את ההתנהגות של היהודים בזמן השואה, התנהגות בה ראו מורץ רוח, "הליכה כצאן לטבח". חוסר הידע על האופי האמיתי של מלחמת הקיום אותה ניהלו היהודים בזמן שלטון האוימים באירופה, הוביל את מנהיגי המדינה שלא לציין את "יום השואה", יום של התייחדות עם האובדן ואבל על הקורבנות הרבים, אלא להעדיף את "יום השואה והגבורה", המכובד יותר לכאורה.

שניים מן הגיליונות שיפיק דואר הא"ם ביום 27 בינואר 2008

מאורע הגבורה המפורסם ביותר שהיה ידוע לאנשי תש"ח היה מרד גטו וארשה, ובתנועה הקיבוצית הונהגו כבר משנת 1945 טכסים מיוחדים לציין יום פרוץ המרד. לפיכך, כאשר מינתה הכנסת בשנת 1951 וועדה לקביעת יום ההנצחה הרשמי לשואה, החליטה הוועדה בהשפעת נציג מפ"ם בוועדה, ח"כ ציזלינג, לאמץ את מועד פרוץ המרד בגטו וארשה לציין יום הזיכרון לשואה והגבורה.

מאחר שהתאריך העברי של פרוץ המרד היה ערב פסח, הציעו חברי הוועדה, וכן חברי כנסת אחרים, מועדים שונים בחודש ניסן, "לא סמוך ביותר לחג הפסח". לבסוף הוחלט כי יום הזיכרון יתקיים ימים ספורים לאחר תום חג הפסח, בכ"ז בניסן.

מועד זה לא התקבל בהסכמה מלאה, ובסוף שנות החמישים עדיין ניטשו וויכוחים בין חברי הכנסת אודות המועד הראוי לציין יום הזיכרון לשואה. בשנים הראשונות רישומו של מועד זה כמעט ולא הורגש בקרב הציבור הרחב, אולם עם הזמן התגבשו תכנים ואורגנו טקסים לציין יום השואה, וכיום כמעט ואין בציבור הכללי מי שחולק על מועד זה.

בקרב הציבור החרדי יש הרואים בקביעת יום הזיכרון בחודש ניסן טעם לפגם. חודש ניסן מקובל בהלכה היהודית כחודש של שמחה. בחודש זה אין מזכירים נשמות, אין אומרים את תפילת "תחנון", ואין מקיימים בו שום יום של תענית. והנה, **דווקא בחודש ניסן** נבחר לציין

את יום השואה. המסורת היהודית בחרה לרכז, במשך כל הדורות, את ימי האבל הציבוריים על חללים שמקום קבורתם לא נודע, ביום עשרה בטבת, יום הקדיש הכללי, ורבים מבין היהודים החרדים יצינו ביום זה גם את זכר השואה וקורבנותיה.

כיצד לציין את יום הזיכרון הבינלאומי לשואה?

שנת 2008 היא השנה השלישית בה מציינים את יום הזיכרון הבינלאומי לשואה, ועדיין לא התקבלה ההחלטה כיצד בדיוק תציין מדינת ישראל יום זה. הצעות שונות הועלו כיצד להמשיך ולציין את שלושת המועדים, מבלי ליצור כפילות מיותרת ביניהם, ולשחוק את משמעות היום. על פי אחת ההצעות, יוקדש יום העשרה בטבת לזכר קורבנות השואה, יום כ"ז בניסן יוקדש לזכר הגבורה היהודית בתקופת השואה, ואילו יום השואה הבינלאומי יוקדש לציין פועלם של חסידי אומות העולם, אותם לא יהודים, שסיכנו את חייהם על מנת לסייע ליהודי אירופה הנרדפים. קשה לדעת אם זו ההצעה שתתקבל, ועוד יותר קשה לדעת כיצד יתקבלו הדברים בקרב הציבור הישראלי.

הנפקת הבול החדש היא צעד חשוב לקראת החדרת יום הזיכרון הבינלאומי לשואה לתודעת הציבור, ויש לברך עליה.

לקריאה נוספת: <http://lib.cet.ac.il/Pages/item.asp?item=16341>

ההנצחה הפרטית של יעקב צים

בשנת 1965 הונפק בישראל בול לציין מלאת 20 שנה לשחרור מחנות הריכוז הנאצים. את הבול עיצב יעקב צים, שעיצב קודם לכן את בול השואה שהונפק בשנת 1962.

יעקב צימברקנופף נולד בשנת 1920 בעיר סוסנוביץ שבפולין. אביו עבד כצבע וצייר שלטים. יעקב למד ציור וגרפיקה שימושית, אולם עם פרוץ מלחמת העולם השנייה נאלץ להפסיק את לימודיו. במהלך המלחמה שהה יעקב בגטו ובמחנות עבודה ובמחנות ריכוז שונים.

בשובל הבול אותו עיצב, מתחת לטלאי הצהוב, בחר יעקב צים לשלב בספרות זעירות את המספר 176895, המספר שנחקק בבשרו בינואר 1944 במחנה הריכוז בלז'האמר.

70 שנה לחברת מקורות

ראשיתה של חברת "מקורות" בחברה הסתדרותית שהוקמה בשנת 1937 על ידי לוי אשכול ומהנדס המים שמחה בלאס. מאז הקמתה עסקה החברה בפיתוח מקורות מים ובהקמת תשתיות להובלתם אל הישובים השונים. בשנים הראשונות עסקה חברת מקורות בהקמת מפעל הקישון להשקיית הישובים באזור חיפה. בשנת 1943 שאבה מקורות מים מקידוחים בצפון הנגב והניחה צינורות אל הישובים במערב הנגב. שנה לאחר מכן הניחה חברת מקורות צנרת להשקיית הישובים בעמק בית שאן. לאחר הקמת המדינה החלה חברת מקורות בפיתוח תוכניות השקיה רחבות היקף, שראשיתן במפעל ירקון-נגב, ושיאן בעבודות להקמת מפעל המוביל הארצי.

בצד הנחת צינורות מים נוספים, וביצוע קידוחים לאיתור מקורות מים, פועלת חברת מקורות לייצור מקורות מים חדשים בדרך של התפלה. בנוסף, עוסקת החברה בטיוב ובשיפור איכות המים הזורמים במוביל הארצי.

בשולב הבול מופיעה תמונת "מתקן הסינון הארצי" שבאתר "אשכול", אשר נחנך בשנת 2007 ומאפשר לשפר מאוד את איכות המים המסופקים לאזרחי מדינת ישראל.

שהתגלה במגידו, ובו חקוקה דמות של אריה שואג. גם פריט זה הופיע בעבר בבול ישראלי, כחלק מסדרת מועדים לשמחה ה'תשי"ח.

קבוצת האתרים השנייה היא דרך הבשמים וערי הנבטים בנגב, הכוללות את עבדת, שבטה, חלוצה וממשית.

תבלינים ובשמים היו מצרך מבוקש מאוד בעולם העתיק. על מנת לשמר מזון היה צורך בתבלינים רבים, ובבשמים השתמשו בעיקר בטקסים דתיים ולקבורת מתים. מקור הבשמים המבוקשים ביותר, המור והלבונה, היה בדרום ערב, ועל מנת להובילם לנמלי הים התיכון היה צורך לחצות את מדבר ערב. הנבטים, עם ממוצא ערבי שישב באזורי המדבר שמדרום לארץ ישראל, התמחו בהובלת שיירות גמלים בדרכי המדבר העוינות, ולמעשה היו בעלי המונופול על המסחר בבשמים. חלק מן הדרך הארוכה שהובילה מדרום ערב לנמל עזה חצתה את הנגב, ולאורכה הקימו הנבטים תחנות מסחר, שחלקן הפכו עם השנים לערים שוקקות חיים.

בתחילת המאה השנייה לספירה כבשו הרומאים את ממלכת הנבטים, והשתלטו על הסחר בבשמים. הנבטים נאלצו לחפש מקור פרנסה אחר, ופיתחו את החקלאות המדברית ואת אומנות גידול הסוסים.

בתמונת הבול מופיע שער הכניסה למבנה הכנסייה המפואר שבעיר עבדת, ובעיגול מצד שמאל שילב המעצב פסלון של גמל שהתגלה בחפירות ארכיאולוגיות בערי הנבטים.

שני בולים נוספים בסדרת אתרי מורשת עולמית

בחודש יוני 2007 הונפקו בישראל שלושה בולים שהוקדשו לאתרים בארץ שהוכרזו על ידי אונסק"ו כאתרי מורשת עולמית. עכו ומצדה הוכרזו בשנת 2001, ובשנת 2003 זכתה גם העיר הלבנה בתל אביב למעמד הנכסף. בשנת 2005 זכו להכרה הבינלאומית כאתרי מורשת עולמית שני מקבצים נוספים של אתרים בארץ, ובחודש ינואר 2008 מנפיק השירות הבולאי שני בולים נוספים בסדרה המוקדשים לאתרים אלו.

קבוצת האתרים הראשונה היא התלים המקראיים, הכוללים את חצור שבצפון הארץ, מגידו שבפתחו של עמק יזרעאל, ובאר שבע שבדרום.

"תל", הוא כינוי לדגם התיישבות עירוני שרווח במזרח הקדום בתקופה הכנענית ובתקופה הישראלית. העיר הוקפה בסוללת עפר גבוהה ובחומה, שהקנו לתל את מראהו הבולט האופייני. בארץ ישראל קיימים מאות תלים, ומתוכם נבחרו שלושת התלים בהם היו בעבר ערים חשובות ומרכזיות, הנזכרות בתנ"ך.

בבול מופיע תל חצור, ובמרכזו הפיר העמוק של מפעל המים של העיר הקדומה. את המנהרה שבתחתית מפעל המים ניתן לראות בבול אחר, שהונפק בפברואר 2005 כחלק מן הסדרה שהוקדשה למפעלי מים קדומים בישראל.

בעיגול מצד שמאל מופיע חותם עתיק

100 שנה לתל אביב הגרלת המגרשים

ביום 11 באפריל 1909 התכנסו חברי "אחוזת בית" על חלקת האדמה החולית שרכשו על מנת לחלק בהגרלה את המגרשים למשפחות חברי האגודה. ההגרלה בוצעה בעזרת צדפים. שני ילדים הוציאו האחד צדף אפור עליו נרשם מספר החלקה והשני צדף לבן עליו נרשם שם המשפחה.

מעטות הן הערים שזכו לתייעוד תולדותיהן עוד טרם הוקם בהן ולו בית אחד ויחיד. זכתה תל אביב ובעיר יפו התגורר צלם יהודי סקרן, איש חזון ובעל מזל. את הנסיבות בהן הצליח לצלם את טקס הגרלת המגרשים תיאר הצלם, אברהם סוסקין, בכתבה עיתונאית שהתפרסמה בעיתון "הבוקר" בשנת 1961: באחד הימים... בשנת 1909, שוטטתי עם מצלמתי בדרכי לכיוון יפו. ראיתי קבוצת אנשים אשר נתאספו להגרלת המגרשים. למרות היותי הצלם היחיד באזור, לא מצאו המארגנים לנכון להזמין אותי לטקס והיה זה רק מקרה שמאורע היסטורי זה הונצח לדורות הבאים."

100 שנה לתל אביב עקיבא אריה ויס

ההיסטוריה לא הטיבה עם עקיבא אריה ויס, ופועלו למען הקמתה של העיר תל אביב כמעט ונשכח, תוך שאנשים אחרים מנכסים לעצמם את התואר של "זוהם הקמתה של תל אביב".

עקיבא אריה ויס עלה לארץ ישראל בשנת 1906, ובערב היום הראשון להגעתו ארצה, השתתף באסיפה גדולה של יהודים מיפו

במועדון בשולי העיר. בפגישה זו העלה ויס בפני החברים את הרעיון לצאת מגבולות יפו העתיקה ולהקים עיר עברית חדשה.

ויס התמנה ליושב הראש הראשון של אחוזת בית, ובתפקידו זה ארגן את העבודות להקמת השכונה, ובין היתר את עבודת המריצנים שישרו את גבעות החול. את ביתו, המופיע בשובל הבול מצד ימין, בנה ויס בקצה רחוב הרצל בסמוך לבניין גימנסיה הרצליה.

100 שנה לתל אביב ישראל רוקח

ישראל רוקח שימש כסגנו של מאיר דיזנגוף, ועם פטירתו של זה מונה רוקח על ידי המושל הבריטי לראש עיריית תל אביב. רוקח שימש בתפקיד זה עד שנת 1953, עת נבחר לשר הפנים בממשלת ישראל. שנות כהונתו של ישראל רוקח בראשות

עיריית תל אביב היו מחד גיסא שנים של גידול והתרחבות, ומאידך גיסא שנים של מאורעות דמים ומלחמה בערבים ובבריטים.

ישראל רוקח הצליח למרות הקשיים להנהיג את העיר ובתקופתו התפתחה תל אביב מאוד והפכה לעיר הגדולה ביותר בארץ. בשובל הבול מצויר בית העירייה הישן של תל אביב, הנמצא בקצה רחוב ביאליק. מבנה זה הוקם במקור בשנת 1927 כבית מלון.

שינויים בתוויות מאו"ר ומס"ד

ביום הבולאות שהתקיים בתל אביב נמכר על ידי השרות הבולאי גיליון תוויות מס"ד (10 תוויות בגיליון) הנושאות את הערכים: 1.55, 2.25, 2.80, 3.30, 3.40, 4.50, 4.60, 5.25, 5.80, 6.45 ואת הכותרת "כנס הבולאים ה-21 מל. רנסנס ת-א 11/12/07". לאחר הכנס נמכר בשרות הבולאי ללא כל פרסום ובשקט מופתי גיליון של 1.55 ש"ח בלבד (10X1.55). ביום 1/11/2007 השתנו תעריפי הדואר בישראל. מחיר מכתב בארץ עלה מ-1.50 ש"ח ל-1.55 ש"ח (אבל למשקל עד 50 גרם). מכתב לאירופה עלה מ-2.20 ל-4.50 ש"ח (אבל לעד 100 גרם). מכתב לארה"ב מ-2.40 ל-4.60 ש"ח (לעד 100 גרם במקום עד 20 גרם). השרות הבולאי שינה את התעריפים במכונות הביול ל: 1.55, 2.25, 2.80, 3.30, 3.40, 5.50, 5.80, 6.45 (ערך סדרה 28.20 ש"ח).

- אלה המכונות הפועלות כיום:
- 001 שרות בולאי 4 סוגי תוויות: דואר ישראל 2, "אילת", "רחובות", "אשדוד".
 - 004 כרמיאל (תויות דואר ישראל 2).
 - 006 חיפה (דואר ישראל 2).
 - 008 נתניה (דואר ישראל 2).
 - 010 (דואר ישראל 2).
 - 011 רחובות ("רחובות").
 - 012 (דואר ישראל 2).
 - 013 אילת ("אילת").
 - 018 אשדוד ("אשדוד").

יש לציין כי המכונות הופעלו עם הערכים החדשים בימים שונים במהלך חודש נובמבר. ביום 5.12 הופעלה המכונה בנצרת (מכונה 015) עם המחירים החדשים אך ביום הופעת תוויות חג המולד 2007. תוויות חג המולד נמכרו גם בשרות הבולאי עם מספר היכר 001 ובירושלים (מספר היכר 010). התוויות הופעלו עד 18.1.

(תודה לזוהר נוי על המידע).

כנס יום הבולאות 2007

בתום שלב הטקסים והברכות, עלה לבמה מר **ירון רצון**, מנהל השירות הבולאי, והציג את תוכנית ההנפקות המתוכננת לשנת 2008. שנה זו עתידה להיות עשירה ומגוונת במיוחד, וזאת לאור הנפקת מספר פריטים מיוחדים לרגל תערוכות הבולים הבינלאומית שתתקיים בחודש מאי. בין היתר מתוכננים לשנת 2008 שני קונטרסים מהודרים.

ד"ר **אדי לייבו** הציג בפני המשתתפים מקצת מן האוספים העשירים העתידיים להשתתף בתערוכות הבולים "ישראל 2008". הוא הדגיש כי המדובר באחת התערוכות החשובות ביותר שנערכו בישראל, ואיכות האוספים המשתתפים בה עולה על מה שראינו עד כה בארץ. בתחום בולאות ארץ הקודש עתידים להשתתף בתערוכה מרבית האוספים החשובים הקיימים כיום בעולם בנושא זה. ד"ר לייבו המליץ כולם לנצל את ההזדמנות הנדירה, להגיע לתערוכה ולצפות באוספים.

את ההרצאה האחרונה למושב הבוקר של הכנס נשא פרופ' **יגאל שפי**, שתיאר בקצרה את עיקר מהלכיה של מלחמת העולם הראשונה בחזית ארץ ישראל, וסקר את רשימת הצבאות שלקחו חלק במערכה. לדברי פרופ' שפי המלחמה בחזית זו לא תוכננה מראש על ידי שני הצדדים, שריכוז

במיוחד שם מר גרוס דגש על הסמליות שיש בתאריך בו התקיים הכנס. בדיוק תשעים שנה קודם לכן, ביום 11 בדצמבר 1917, נכנס הגנרל אלנבי לעיר העתיקה בירושלים, ואירוע זה שצולם על ידי יעקב בן דוב שימש כסצנת הפתיחה לסרט העברי הראשון, "יהודה המשוחררת".

יעקב גרוס סיפר על מעורבותו בהכנת סידרת הבולים שהונפקה ביום 8 בדצמבר 1992, ושהוקדשה למלאת 75 שנה לסרט העברי. ביום הכנס מלאו חמש עשרה שנים להנפקת הסדרה. את הרצאתו ליווה מר גרוס בהקרנת מספר קטעי סרטים ממיטב הקולנוע הישראלי.

אבי הוכמן חזר אל קידמת האולם על מנת להעניק למעצב הבולים **דוד בן הדור** מסגרת ובה הבולים שעיצב עבור יום הבולאות. לשנת 2007.

כמידי שנה ומזה מספר שנים עורך השירות הבולאי את משאל הבול היפה. בשנת 2007 השתתפו במשאל אלפי אנשים, שהצביעו על סידרת כוכבי הלכת כעל הסדרה היפה ביותר לשנת 2006. מעצב גיליונית הזיכרון, מר **דוד בן הדור**, הוזמן לשוב לבמה ולקבל תעודת הוקרה מידי אנשי השירות הבולאי וחברת הדואר.

יום שלישי, 11 בדצמבר 2007, התכנסו כמאה וחמישים בולאים מכל רחבי הארץ לכנס השנתי שנערך זו השנה העשרים ואחת בריציפות. הכנס התקיים במלון רנסנס בתל אביב, באולם שלמרות גודלו היה צר מלהכיל את המון הבולאים.

את תוכנית היום פתח מנכ"ל חברת דואר ישראל, מר **אבי הוכמן**, שברך את משתתפי הכנס, ולאחריו נשא דברים עו"ד **אלי ובר**, יו"ר התאחדות בולאי ישראל.

בתום דברי הברכה חשפו השניים את הלוחות עליהן הוצגה סדרת בולי יום הבולאות, בעיצובו של **דוד בן הדור**, שהוקדשו השנה לבתי קולנוע בתל אביב.

איש הקולנוע **יעקב גרוס** סקר בפני משתתפי הכנס מעט מתולדות עשיית הסרטים ומתולדות בתי הקולנוע בתל אביב.

תוכנית ההנפקות לשנת 2008

■ ינואר

יום הזיכרון לשואה (בול משותף עם האו"ם), אתרי מורשת לתרבות עולמית ב' (2), 70 שנה ל"מקורות", 100 שנה לתל-אביב - ישראל רוקח, 100 שנה לתל-אביב - עקיבא אריה ויס, 100 שנה לתל-אביב - הגרלת המגרשים.

■ אפריל

יום הזיכרון התשס"ח, יום העצמאות - כרזות יום העצמאות (6 בולים בגיליון חריג), 50 שנה למכון הייצוא, 60 שנה לעצמאות ישראל, דמות הישראלי בשנת ה-60 למדינה, התקווה (גל"ז), הבול שלי - פרחים (2).

■ מאי - תערוכת הבולים

אחוזת בית של נחום גוטמן (גל"ז), ירושלים של זהב (גל"ז), בית ספרי (3).

■ יולי

המשחקים האולימפיים בביג'ין (3), טיילות בישראל (3), 35 שנות התיישבות בגוש קטיף.

■ ספטמבר

מועדים התשס"ט - כתרי תורה (3), הרב שמואל מוהליבר, הרב צבי קלישר, צמחי תבלין ומרפא - מן המניין (2).

■ נובמבר

בול משותף ישראל-צרפת

■ דצמבר

מכתבים עתיקים בא"י - יום הבולאות (3), המאבק למען איכויות בישראל (3), גלי צה"ל.

חשיפת האלבום השנתי לשנת 2007

כבר עם הקמתם של ראשוני הישובים בתחילת שנות הארבעים התעוררו קשיים בהעברת דברי הדואר אליהם, וקשיים אלו המשיכו ברציפות עד לתקופה שבתום מלחמת העצמאות, עם מיסוד שירותי הדואר והפעלת דואר נע נגב. בהוצאתו תיאר צביקה את המענה שניתן על ידי הנהגת הישוב ועל ידי אנשי הישובים עצמם לבעיות השונות שהעמידה בפניהם תקופת הלחימה בכוחות המצריים והניתוק של הנגב מיתר חלקי הארץ.

את הרצאתו הקדיש צביקה אלוני למר אבי זכאי ז"ל, שהקדיש שנים רבות לחקר נושא הדואר בנגב, והיה מעורב אישית בפעילות בנגב בשנים הסוערות ההן.

את יום הבולאות חתמה הרצאתו של **יעקב שבתאי**, שתיאר את עבודת המחקר שביצע אודות בולי "דואר עברי", בוליה הראשונים של מדינת ישראל. בדבריו תיאר מר שבתאי את המטרה שהציב לפניו במחקרו, ואת השיטות בהן נקט על מנת להבטיח את שלמות ואמינות המחקר.

לצורך המחקר ריכז המרצה את כל המקורות בהם הופיעו בולי דואר עברי. המדובר בארבע מאות ועשרים קטלוגים של מכירות פומביות ובחמישה קטלוגים של מכירות מיוחדות, שפורסמו על ידי שמונה עשר בתי מכירות שונים. בסך הכול נבדקו למעלה מעשרת אלפים פריטים, ותמונתם של כחמש מאות מהם נסרקה.

יעקב שבתאי שוקד על הכנתו של ספר אותו הוא עתיד לפרסם בזמן הקרוב. בספר יובאו תוצאות מחקריו המעמיקים והוא עתיד לשמש מקור רב חשיבות למתעניינים בבולי דואר עברי.

מר **מוטי קרמנר**, שהנחה את יום הבולאות, נעל את הכינוס בדברי תודה לצוות המשרד של התאחדות בולאי ישראל על ארגון היום המוצלח.

את מאמציהם באזורים אחרים. הטורקים לחמו בצפון כנגד הרוסים, והבריטים לחמו באירופה כנגד הגרמנים. רק בשלב מאוחר יותר, משאיימו הטורקים על תעלת סואץ שבידי הבריטים, בחרו אלו לצאת למתקפה שהסתיימה בכיבוש ארץ ישראל וסוריה.

בתום הפסקת הצהריים יזם מנהל השירות הבולאי מכירה פומבית בה הוצע למשתתפי הכנס לרכוש את הלוחות בהם הוצגו בהגדלה בולי יום הבולאות. ירון רצון חתם על גבי הכרזות כהוכחה להיותם מקוריים, וניהל את המכירה תוך שהוא מפגין כישורים של כרוז מיומן.

בהגדרה שנערכה בתום המכירה בין משתתפי משאל הבול היפה, עלה בגורל שמו של **נתנאל רימר**, צעיר משתתפי הכנס, שעלה לבמה וזכה באלבום שנתי של בולי ישראל.

בהרצאה הראשונה של מושב אחר הצהריים סקר **צביקה אלוני** את שירותי הדואר ביישובים היהודיים בנגב.

אליפות העולם בבולאות ישראל 2008

מאמר שלישי לקראת תערוכת הבולים הבינלאומית - שתיערך בישראל בחודש
מאי 2008, ובו נתאר אחד מן האוספים שיוצגו באגפי התחרות שבתערוכה

מאת: משה רימר

ניתן היה לרכוש בבית הדואר גיליונות בשלושה ערכים שונים: 15 סנט למרחק של עד 15 מיל, 25 סנט למרחק של עד 35 מיל, או 50 סנט לכל מרחק שהוא. הובלת מסמכים משפטיים, לכל מרחק שהוא, חייבה תשלום של 50 סנט.

לאחר כתיבת המכתב על גבי גיליון הנייר, צריך היה לקפל אותו כך שתמונת הפרש תהיה ניתנת לצפייה בצידו החיצוני של המכתב המקופל. באופן זה גם תהליך הביקורת הפך לפשוט יותר, והמדינה יכולה הייתה ללכוד את העבריינים ביתר קלות. מכירת הגיליונות בבתי הדואר החלה בחודש ינואר 1819, וזכתה להצלחה רבה. לסוחרים כדאי היה לשלם את תוספת המחיר, וליהנות מהשירות המשופר של הדואר הפרטי. השירות פעל משך תקופה של כעשר שנים, במהלך הודפסו הגיליונות במספר רב של עותקים, על סוגי נייר שונים, עם או בלי סימן מים. הבדלים אלו מספקים לבולאים כר נרחב לאיסוף ולמחקר.

הסיבה לביטול השימוש בפרטי

במהלך השנים הלך שירות הדואר הממלכתי והשתפר, ולקראת סוף שנות העשרים של המאה ה-19 הצליח לספק שירות באיכות שלא נפלה מזו של שירותי הדואר הפרטיים. בנסיבות אלו הפכה תוספת התשלום שנדרשה עבור השימוש בדואר הפרטי ללא כדאית, והסוחרים העדיפו לחזור ולהשתמש בשירותי הדואר הממלכתיים.

יום 14 במאי 2008 תיפתח בגני התערוכה בתל אביב אליפות העולם בבולאות. למבקרים בתערוכה תהיה הזדמנות לפגוש אוספים במגוון רב של תחומים, אליהם קשה לאספן מישראל להיחשף בדרך כלל.

במאמר זה יתואר אחד מן האוספים העתידי להיות מוצג באגף התחרות, אוסף העוסק בפרטי המכונה "הפרש הקטן" (CAVALLINI), והנחשב לנייר הראשון שבול מראש.

הרקע להנפקת הפרטי

לאחר תבוסת נפוליאון, והחזרת השטחים שנכבשו על ידי הצרפתים לשליטה איטלקית, הורה המלך ויקטור עמנואל להרוס כל זכר לשלטון הצרפתי. במסגרת זו בוטלו הרפורמות שהנהיגו הצרפתים בסדרי הדואר, וטיב השירות נפגע קשות.

הסוחרים, שנזקקו לשירותי דואר אמינים ומהירים, החלו לארגן שירותים פרטיים משלהם. החוק אמנם התיר להשתמש בשירותי דואר פרטיים, אולם הסוחרים נדרשו לשלם בבית הדואר הממלכתי אגרה מיוחדת, המתירה את העברת המכתב באמצעים פרטיים.

לצערם של הסוחרים גם התהליך זה של תשלום האגרה היה כרוך בבירוקרטיה רבה. על הסוחר היה להגיע לבית הדואר, ולהמתין עד שהפקיד יסיים לשקול את המכתב, לחשב את המרחק ליעד, לקבוע את גובה האגרה שיש לשלם, לגבות את הכסף במזומן, לרשום את הסכום ששולם על גבי המעטפה ובספרי החשבונות של הדואר, ולבסוף, להטביע על גבי המכתב את החותמת המעידה שמותר להעביר את המכתב באמצעות שליח פרטי.

התהליך היה כל כך ארוך ומסורבל, עד שרבים העדיפו לשלוח את המכתב בדואר הפרטי ללא אישור, ולהסתכן בתשלום הקנס הגבוה לו היו צפויים אם הצליחו פקיד הדואר ללכוד את השליח נושא המכתבים האסורים. ככל שחלף הזמן יותר ויותר סוחרים עברו על החוק, והמדינה הפסידה כספים רבים.

בחודש נובמבר 1818 שונה החוק ולשירותי הדואר הפרטיים הותר להוביל מכתבים שנרשמו על גיליון נייר מיוחד עליו הוטבע מראש סימן המעיד שהאגרה שולמה.

תיאור הפרטי

הסימן שהודפס על גיליון הנייר היה בצורת פרש התוקע בקרן דואר כשהוא רכוב על סוס (ומכאן הכינוי "הפרש הקטן" לסוג זה של פרטי).

העיתונאים הבולאיים ייפגשו במסגרת תערוכת "ישראל 2008"

האגודה הבינלאומית של העיתונאים הבולאיים (AIJP), נוסדה בפראג בשנת 1962, במהלך התערוכה הבינלאומית שהתקיימה אז בעיר. האגודה פתוחה בפני כל עיתונאי בולאי, עורכי מגזינים וקטלוגים בולאיים, סופרים שפרסמו ספרים בנושאי בולאות, ובפני כל מי שרוצה עצמו מקורב לתחום.

מטרת האגודה היא לקדם את הנושאים הבאים: ידידות בין אנשים, עצמאות העבודה העיתונאית, אמינות ונכונות המידע, ושיתוף הפעולה בין כותבים בולאיים. האגודה פועלת כנגד זיופים, הוצאות ספקולטיביות, ופעולות אחרות העלולות לפגוע בבולאות.

בשנת 2008 יתקיים הקונגרס השנתי של האגודה במסגרת תערוכת "EFIRO 2008" שתייערך בבוקרשט. בנוסף, תתקיים האגודה מפגשים במסגרת התערוכות "ישראל 2008", "פראגה 2008", "וויפא 2008", ובמסגרת מספר ירידים בולאיים בגרמניה.

המפגש בישראל יתקיים בגני התערוכה, ביום שלישי, 15 במאי 2008, בין השעות 14 עד 16.

בתוכנית, מספר נאומים, ולאחריהם יתקיים דיון חופשי:

1. עסקים בולאיים והעיתונות: היבטים - אפשרויות - סיכויים.
 2. בקשות איגוד הדואר העולמי מן העיתונות.
 3. הזמנות לתערוכות הבולים "פראגה 2008" ו"איברה 2009".
- המתעניינים בנושא הספרות הבולאית מוזמנים להשתתף במפגש. מידע נוסף אודות האגודה ניתן לקרא באתר www.aijp.org.

מירוסלאב לנגהאמר
מנהל האגודה

תודה על תרומת בולים לנוער

- ✓ לצביקה אלוני, משהם
- ✓ לגב' עירית זינגר, מחדרה
- ✓ לגב' דורי בתיה לזכרה של איטה גריגר ז"ל
- ✓ לדניאל דראי, מת"א
- ✓ למנשה הרמן, מגבעתיים
- ✓ לפרנקל ארי, מנתניה
- ✓ לאלי קליין, לזכרו של קליין יונה ז"ל
- ✓ לשושנה רימון, מחיפה
- ✓ לישי המר, מהרצליה
- ✓ למשה קול-קלמן, מקיבוץ להב
- ✓ לנחום קפלן, מקיסריה
- ✓ למרים גיל, מקיבוץ גבע
- ✓ לד"ר אלי מועלם, מירושלים
- ✓ לאשר טרמון, מכפר ויתקין

תודה על תרומת ספרים לספרייה

- ✓ לד"ר אוראל פדרבוש, מת"א
- ✓ ליעקב שוהם, מת"א

בולי תל אביב (י. צחור) בע"מ

TEL-AVIV STAMPS. (Y. TSACHOR) LTD.

מכירה על פי הצעות מחיר בכתב
(Mail Auction)

מוקדמים, מנדט, מנהלת העם, דאר עברי
ישראל, חו"ל, יודאיקה, גלויות, ספרים
קטלוג מאויר חינם

ת.ד. 16218 תל-אביב, טלפון: 03-5226294, פקס: 03-5245088

"והתורקים אינם עוד שולטים...."

תערוכה במוזיאון אלכסנדר לתולדות הדואר והבולאות ובה מבט בולאי על ארץ-ישראל בימי מלחמת העולם הראשונה

מאת: שרה טוראל

שהתחוללו בעקבות סגירת המשרדים הקונסולריים בארץ-ישראל, לרבות סוכנויות הדואר, עם פרוץ המלחמה. חלק זה בתערוכה נערך על ידי צביקה אלוני, חוקר אוסף אלכסנדר. התערוכה תינעל ב-20 במאי 2008.

הישוב היהודי תחת שלטון התורכים

עם פרוץ המלחמה מצא עצמו היישוב היהודי הקטן בארץ ישראל מנותק מהעולם. אנשי היישוב, שהורגלו להשתמש בשירותי הדואר של המעצמות הזרות בארץ ישראל, נאלצו עתה להשתמש בשירותי הדואר התורכי הלא יעיל. קשרי הדואר נמשכו רק עם גרמניה, אוסטריה ואזורים שבשליטת האימפריה העות'מאנית. קשרי הדואר עם ארצות הברית נמשכו עד להצטרפותה של זו למלחמה.

בתולדות ארץ ישראל מלחמת העולם הראשונה מהווה פרק קודר, עת שבה האנשים רעבו ללחם, גורשו מבתיהם, והפכו לכלי משחק בעימות בין המעצמות. בשלהי המלחמה, בחודש דצמבר 1917, נכנס גנרל אלבני בראש צבאו לירושלים, והביא לקיצן ארבע מאות שנות שלטון תורכי. ארץ-ישראל נכבשה בידי האימפריה הבריטית, ועם הצהרת בלפור נפתח עידן מדיני חדש בפני העם היהודי.

התערוכה, אותה אצרה שרה טוראל, משרטטת באמצעות דימויים חזותיים, פריטים בולאים נדירים, יומנים, קטעי עיתונות, כרזות, חפצים וסרטים – פרקים עיקריים של התהליך המלחמתי.

תור לקבלת מזון במטבח הציבורי בימי הרעב בירושלים

מכתב ששלח אהרון אהרונסון מזכרון יעקב לארצות הברית, מיד עם פרוץ המלחמה, 21.10.1914. בצידה האחורי של המעטפה מודפסת הכתובת "תחנה לניסיונות חקלאיים חיפה פלשתינא".

לאורך התצוגה מצוטטים קטעים משני יומנים אישיים שפורסמו כספרים המתעדים בזמן אמת אירועים מהעורף במהלך המלחמה על פי ראייתם ופרשנותם של מחברייהם. האחד הוא "מלחמת העמים" (הוצאת יד יצחק בן-צבי, ירושלים, 1985) מאת מרדכי בן-הלל הכהן, איש ציבור וסופר ממיסדי תל אביב (מיומן זה נלקח המשפט "והתורקים אינם עוד שולטים....", שהפך לכותרת התערוכה), השני הוא "כזה אני, רבותי! – מיומנו של ח'ליל אל-סכאכני" (תרגום לעברית: גדעון שילה, הוצאת כתר, ירושלים, 1990), סופר ומחנך ערבי נוצרי. הצגת שני היומנים מאפשרת להתחקות אחר נקודות מבט שונות על אותם מאורעות, בניסיון להציג מצב אנושי מורכב.

מבחינה דוארית התערוכה "והתורקים אינם עוד שולטים...." מציגה פריטים נדירים ביותר מאוסף אלכסנדר המשקפים את השינויים

הגדודים העבריים

עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה, ניסו יוסף טרומפלדור וזאב ז'בוטינסקי לקדם רעיון של הקמת כוח יהודי לוחם במסגרת הצבא הבריטי. בשנת 1917 הוקם הגדוד היהודי הלוחם הראשון, "גדוד 38 של קלעי המלך".

משרד הדואר הצבאי במחנה הגדודים העבריים

מכתב מסחרי אזרחי, פטור מתשלום, אשר נשלח דרך דואר צבאי SZ 44 בירושלים, לקייפטאון, דרום אפריקה 10.1.1918.

הפטור מתשלום שניתן לאזרחים בארץ ישראל לא הוכר בכל מקום בעולם. כך לדוגמה לא הכיר הדואר השוויצרי בפטור זה, ומכתבים שהגיעו לשווייץ ללא בולים, נקנסו.

מכתב אזרחי, שנשלח ללא תשלום מירושלים לשווייץ, דרך דואר צבאי SZ 44 בירושלים, ביום 9.2.1918, יום אחד לפני הנפקת הבול המנדטורי הראשון. המכתב בויל בבול בריטי בהגיעו ללונדון, ולפני המשלוח לשווייץ, כדי למנוע את חיובו של המכתב בקנס.

זכות יתר זו בוטלה רק ביום 10.2.1918, עם הגעת הבולים המנדטוריים הראשונים, והאזרחים נדרשו להדביק בולים על המכתבים ששלחו.

מכתב רשום שנשלח ע"י חייל בגדוד 39 של "קלעי המלך" לשווייץ. המעטפה נושאת את שם הגדוד העברי בעברית ובאנגלית, אוקטובר 1919. המכתב מבול ב 2 פני תעריף הרישום, ופטור מתעריף המכתב הבסיסי.

דואר צבאי לשימוש אזרחי

אחת המשימות הראשונות שעמדו בפני המנהל הצבאי הבריטי הייתה מתן שירותי דואר לאוכלוסיה האזרחית. הוחלט להטיל זאת על משרדי הדואר הצבאי. כ-16.12.1917, כשבוע לאחר כיבושה של ירושלים, החל לפעול בה דואר צבאי SZ 44. מאחר ובולים לא היו במצא, נשלח הדואר האזרחי, בדומה לצבאי, ללא תשלום.

מכתב ששלח בצלאל יופה למירה יופה בקופנהגן, דרך הדואר הצבאי הבריטי SZ 45 ביפו, ביום הראשון לשימוש בבולי המנדט הבריטי בארץ ישראל 10.2.1918.

מוצרים חדשים בשירות הבולאי

השירות הבולאי יצא לאחרונה בהודעה על מספר מוצרים חדשים אותם הוא מציע לרכישה.

למינויים שיחתמו על מינוי שנתי לבולי ישראל (194 ש), מעניק השירות הבולאי אלבום חום מהודר בכריכה דמוית עור, בו ניתן יהיה לשמור את דפי האוסף עם הבולים. בסיום השנה יציע השירות הבולאי לרכוש דפי קרטון צבעוניים ומהודרים, דף לכל סידרה שתונפק במהלך השנה.

ניתן גם לרכוש את האלבום השנתי של בולי ישראל (188 ש) ובו כל הבולים שהונפקו בשנת 2007.

פריט מיוחד הוכן לאחרונה במסגרת הנפקת בול הרב כדורי, והוא מיועד לאפשר את הצגת הבול לראווה במסגרת קרטון מיוחדת, אותה ניתן להעמיד על השולחן או לתלות על הקיר. רוכשי דף ההנצחה עליו מודבק הבול (28 ש) יקבלו בול נוסף, לא חתום, במעטפה נפרדת.

והשתתפו במשימות נושאות פרסים בעזרת דפי עבודה שהוכנו במיוחד לשם כך. את בוקר הפעילות במוזיאון קינחו הילדים באכילת סופגנייה, ויצאו חזרה לבתי הספר כשהם עמוסים בפרסים בולאיים.

מפגש בולאים חברי פורום תפוז

ביום חמישי, 22 בנובמבר, התאספו בתל אביב כעשרים אספנים המשתתפים בפורום "אוספים ואספנים", הפועל תחת פורטל תפוז, למפגש בולאים תקופתי שכבר הפך למסורת.

חברי הקבוצה שמעו מספר הרצאות:

- אסף אברהם סקר בפני החברים את השינויים שחלו בארגון שירותי הדואר בבריטניה, ושהובילו למהפכה אותה יזם וולנד היל ולהמצאת בולי הדואר.
- לרגל חג החנוכה הציגה רחל את נושא הסביבונים אותם היא אוספת, בדגש על סביבונים המופיעים על בולי העולם.

מפגשי הבולאים של חברי פורום תפוז, המתקיימים פעם בחודשיים, מהווים המשך ישיר לדיונים ולהחלפת הדעות היום יומיים בפורום האינטרנטי. מומלץ בפני הקוראים להצטרף לדיוני הפורום באינטרנט, ולזכות, ללא כל מחויבות, בשעה קלה של הנאה צרופה.

<http://www.tapuz.co.il/tapuzforum/main/forumpage.asp?id=485>

משאל לבחירת דמות הישראל החדש

לרגל שנת השישים למדינה יזם השירות הבולאי מבצע לבחירת דמותו של הישראלי החדש, בן דמותו המעודכן של "שרוליק". הצעותיהם של שלושה מעצבים הועלו לבחירת קהל גולשי האינטרנט, בשיתוף עם פורטל YNET.

מבין שלוש ההצעות נבחרה ברוב דעות דמותו של הישראלי הג'ינג'י, והשירות הבולאי עתיד להנפיק בול עם דמות זו בסמוך ליום העצמאות הקרוב.

מפגש חוגי נוער במוזיאון אלכסנדר

ביום ראשון, 9 בדצמבר 2007, התקיימה במוזיאון אלכסנדר לבולאות, כבכל חג חנוכה בשנים האחרונות, הפעילות השנתית לחוגי הנוער. קבוצות הילדים שהגיעו למוזיאון עם מדריכיהם, סיירו בתערוכה ההיסטורית שבמוזיאון, צפו בסרט על תולדות הדואר,

להעמיד פאסטוועזען* בארץ הקדושה

שני יהודים, שעלו מגרמניה לירושלים, מנצלים את נכונות השלטון לאשר רפורמות בארץ ישראל, ויוזמים בשנת 1838 הקמת בית דואר בירושלים

מאת: משה רימר

מכתב ועלי מוטבעת חותמת בית הדואר הפרטי שהקימו שווארץ וברגמן בירושלים ביום א', ד' אדר תקצ"ח (4.3.1838).
(באדיבות הארכיון העירוני בפוטסדם)

*Postwesen (בגרמנית), בית דואר.

הרקע להנהגת הרפורמות בארץ ישראל

בשנת 1831 סולקו הטורקים מארץ ישראל, ואיבריהם פאשא מונה למשול עליה מטעמו של מוחמד עלי, שליט מצרים. על מנת לקרב אליו את מעצמות אירופה, ולשכנען שיכירו בשלטונו על ארץ ישראל, בחר מוחמד עלי ליוזם רפורמות בסדרי השלטון, לבטל גזירות שונות שהיו מוטלות על הנוצרים והיהודים בארץ, ולאפשר להם לבצע פעולות שנאסרו קודם לכן על ידי הטורקים, דוגמת בנייה ושיפוץ של מבני תפילה.

ר' יהוסף שווארץ מגיע לירושלים

יהוסף שווארץ נולד בשנת 1804 בבווריה, ומגיל צעיר שאף להכיר את ארץ ישראל. לאחר שקרא ספרים רבים, ואף פרסם מפה של ארץ ישראל, הבין כי לא יוכל להמשיך ולהרחיב את ידיעותיו בזמן שהוא יושב בחו"ל. מסעו לארץ ישראל דרך הונגריה, איזמיר ורודוס התארך כשנה וחצי, עקב מגפות ומלחמות שמנעו את התקדמותו, אולם לבסוף הגיע לחוף יפו בערב פסח תקצ"ג (2.4.1833).

מיד לאחר החג עלה יהוסף לירושלים, שם התמזל מזלו ופגש באחד הגבירים החשובים בעיר, שאף השיא לו לאישה את רבקה היתומה, קרובת משפחתו. יהוסף התגורר בירושלים, הקדיש את חייו ללימוד ארץ ישראל, ואחיו הגדול, ר' חיים שווארץ, ששימש כרב בקהילת הירבן שבגרמניה, פרנס אותו. במהלך השנים 1832-1865 כתב יהוסף לאחיו מכתבים רבים, שהתגלו במחצית שנות התשעים של המאה העשרים בארכיון העירוני של פוטסדם שבגרמניה. העתקי המכתבים שמורים כיום בארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי בירושלים.

שירותי הדואר לירושלים בשנת 1833

כחוקר ארץ ישראל הרבה יהוסף שווארץ לתאר במכתביו את מצבה הפיזי של הארץ, את המאורעות שהיה עד להם, ואת סדרי השלטון והמנהל בארץ ישראל. דגש מיוחד ניתן בתיאוריו על סידורי הדואר ששירתו את האוכלוסייה היהודית, שהרי שירותי דואר אלו היוו לגביו את צינור הנשימה ממנו קיבל את הכספים למחייתו. כך לדוגמה, בחודש יולי 1833, כשלושה חודשים לאחר שהגיע לירושלים, כתב יהוסף לאחיו:

ב"ה ירושלים תובב"א יום ה' פרשת מומ"ס תקצ"ג לפ"ק

מקווה שבא לידך מכתבי מחודש אייר העבר, שבו הודעתי לך כל עניני בכלל, ובפרט בקיצור שנשאתי אשה נערה בתולה בר"ח אייר העבר למזל ולברכה. וצער לי כי לא ראיתי אות אחד מידך הטובה, כי משלשה ועד ארבע שבועות בקל יכול להגיע מכתב אחד מארצך לידי פה אם ילך בדרך המלך... ואין לי עתה עת להאריך כי ההולך לעיר שטאמפול (קענשטאנטינאפול) ונושא המכתב אף לכלותו. ותוכל לכתוב ולשלוח לי או ע"י הגהג"ד דק"ק פראסבורג או ע"י מינערבי דק"ק טריעסט, או לשלוח לק"ק פיורדא ליד בראנדייס השולחו לטריעסט ומשם נמסר לידי עי"ה. כי יש שני דרכים ארצה הקדושה או דרך שטאמפול או דרך טריעסט בים.

במכתב זה, שנשלח בשבוע בו קראו בבתי הכנסת את פרשת מטות-מסעי, אגב הודעה על נישואיו ותלונה על שאחיו אינו כותב לו מכתבים, סיפק לנו יהוסף מספר עובדות על מצב הדואר בירושלים. לדבריו, הזמן שנדרש למכתב להגיע מגרמניה לירושלים הוא כחודש ימים.

על פי תיאורו המכתבים מירושלים מועברים בעזרת שליח מיוחד לקונסטנטינופול בירת האימפריה העות'מאנית (יהוסף מתנצל על שעליו לכתוב בקצרה, כדי שלא להחמיץ את השליח העומד לצאת לדרכו). הוא הנחה את אחיו מיהם האנשים באירופה המרכזים את העברת המכתבים לארץ ישראל, וציין את שני הנתיבים בהם נשלחים המכתבים: בדרך היבשה מקונסטנטינופול או בדרך הים מטריאסט.

קו ספנות חודשי מאנגליה לבירות

כארבע שנים מאוחר יותר, ביום 28 במאי 1837, סיפר יהוסף לאחיו על שיפור חשוב שחל בקווי הספנות המחברים את ארץ ישראל אל העולם הגדול:

ירושלים, כ"ג אייר תקצ"ז

אם לא תמצא, אחי היקר, במכתבי זה את הדרוש ואת צחות הבטוי והסגנון, עליך לסלוח לי, כי עלי למהר ולשלוח את מכתבי זה לבירות, שמשם ישולח באנית קיטור לאנגליה. ודאי ידוע לך שבזמן האחרון מפליגה בקביעות אחת לחודש אנית קיטור מאנגליה לבירות, וכן מבירות לשם. בדרך זו מגיעים המכתבים מגרמניה בזמן קצר ובדרך בטוחה יותר מאשר דרך איטליה... (מכתב זה, שתורגם לגרמנית והתפרסם בעיתונות הגרמנית במאה התשע עשרה, תורגם חזרה לעברית על ידי אברהם יערי והודפס בספר "אגרות ארץ ישראל").

קו ספנות מטריאסט לאלכסנדריה ולבירות

בחודש ינואר 1838 הודיע יהוסף לאחיו על שיפור משמעותי נוסף בתחבורה לארץ ישראל:

ב"ה עה"ק ירושלים תובב"א יום ב' פרשת שמות תקצ"ח לפ"ק

כבר עברו בערך חמישה חדשים אשר לא ראיתי מעשי אצבעך היקרים, והוא מחדש אדר שני העבר, ובלתי ספק שבינתיים קבלת ממני שלשה או ארבע מכתבים גדולים ובפרט שלחתי לך בחדש מרחשון העבר ציור ירושלים... אשר בלתי ספק ימצא חן בעיניך ובעיני כל רואיה, ומקוה שתביאהו תכף בבואו לידך לבית הדפוס, בתנאים ובאופנים אשר כתבתי לך. גם שלחתי לך בחדש סיון העבר דף אחד, דרך טריעסט. גם בחדש אייר העבר שלחתי לך מכתב גדול כאות נפשוך, ואקוה כי יבא על נכון לידך הטובה. גם קבלתי על נכון [הכסף] אשר שלחתי לי ע"י המפורסם רצה"ל באמשטרדאם. אכן הלא מצער היא ותחי' נפשי!

... עתה באתי להודיע לך כי כעת נתיסד' ספינה ההולכת באש ובמים - טאמפרשיף - מעיר טריעסט לאלעקזאנדריע דמצרים [וכדומה גם מכתב הלז יבוא לידך ע"י ספינה הנזכרת] וכבר תלך ספינה כזה מאלעקזאנדריע לבירות - ודבר גדול הוא זה - לפי חשבון דעתי יבוא מכתב מלאנדסבורג עד בירות - שהיא כבר מארץ הקדושה - בערך ח"י ימים, אשר מעולם לא נשמע כמוהו. מכאן ואילך אל תשלח מכתבין היקרים דרך אמשטרדאם, ליד המפורסם רצה"ל, ההולכים דרך שטאמפאל, ויגיע שלשה חדשים ויותר לידי, כי אם דרך טריעסט ליד הערצל פריעדמאן או בראנדייס - אשר כעת כמדומה על כס הראשון - והוא ישלחהו לידי דרך אלעקזאנדריע ובירות.

שירות הדואר שתכנן יהוסף שווארץ התבסס על העברת המכתבים באמצעות רץ אל ספינת הקיטור העוגנת בנמל בירות ומפליגה לאלכסנדריה. משם, באמצעות קווי הספנות האחרים, נשלחו המכתבים למספר ערי נמל באירופה, טריאסט, קונסטנטינופול, סמירנה, סלוניקי ואחרות. מערים אלו נשלחו המכתבים ליעדם באירופה באמצעות שירותי הדואר המקומיים. בכל אחת מן הערים מינה יהוסף שווארץ סוכן מטעמו, שקיבל את המכתבים

ודאג לשלוח אותם לכתובת היעד תוך תשלום כל ההוצאות הכרוכות בכך.

על מכתב זה, שתמונתו מופיעה בעמוד 15, מוטבעת חותמת מיוחדת ובה רשום בעברית הנוסח "ירושלים עיר הקדש תובב"א יום א' ז' אדר תקצ"ח", והשם "ירושלים" בגרמנית ובטורקית.

מה עלה בגורל בית הדואר?

במכתב מחודש יוני 1839 התייחס יהוסף שווארץ לשירות הדואר שהקים. לאחר שנזף באחיו על שלא כתב דבר מזה זמן רב, הוסיף:

וגם דרשתי זכותך: כי אפשר ששלחת מכתבך דרך טרעסט ע"י פאסט שלנו וע"י מקרה לא קבלנו כל המכתבים אשר נשלחו דרך טריעסט.

בהמשך אותו מכתב תיאר יהוסף את הקשיים בהם נתקל בהשגת רישיון להפעלת הדואר:

ובקיצור נמרץ אודיע לך מענין הפאסט שלנו, זה יותר משנה תמימה שנפסקה, מחמת כמה סיבות והעיקר כי צריכים אנחנו פריביליגיאום מפאשא, ובאמת שלחנו וכתבנו לו ע"י הגענעראל קאנזול באלעקזאנדריע, ואחר ג' חדשים קבלנו תשובה שכבר נשלח לנו הפריביליגיאום. אנו לא קבלנו [כי אין הענין כמו במלכי אייראפא] ומי יודע ביד מי נפל – וכתבנו שנית ושלישית עד שהוכרחנו לשלוח איש מיוחד שם בבית הפאשא, ונקוה אי"ה מידי יום ביומו שיבא האיש ההוא עם הפריפע – ובינתיים ממש לא יצא פאסט מאיתנו – ואם נקבל הפרט הנ"ל אז יתחיל הענין יותר מבראשונה.

נראה לי כי שירות הדואר החל להתארגן ופעל זמן קצר עד שהתברר כי אין ליזמים את הרישיון הדרוש לכך. חיזוק לכך ניתן למצוא ברשימה שפרסם רוזנבאום, גיסו של אליעזר ברגמן בעיתון "איזראליט" בשנת 1877. רוזנבאום, שייחס את יסוד בית הדואר לברגמן, כתב את הדברים הבאים:

הוא היה מייסד הדואר בירושלים, הסדר הדואר הראשון בארצנו. אך כאשר עסק זה קיבל מעט תאוצה, חלה במגיפה הנוראית ר"ל שהרגה לו שני בנים מוצלחים, והסדר הדואר חוסל.

בין אם הייתה זו הבורקורטיה שפגעה בשירות הדואר ובין אם הייתה זו המגיפה, ברור שמשרד הדואר היהודי פעל בירושלים זמן קצר בלבד. נותרו עדיין שאלות רבות לגבי האופן בו פעל השירות, ויש מקום להמשיך ולחקור בנושא.

לסיום, ברצוני להודות לד"ר אריה מורגנשטרן ולאנשי הארכיון המרכזי לתולדות העם היהודי, על עזרתם בהכנת מאמר זה.

קו הספנות שנפתח מטריאסט לאלכסנדריה, ומשם לבירות, יצר מהפכה בטיב הקשר של תושבי ארץ ישראל עם אירופה, וזמן המשלוח התקצר משלושה חודשים ל-18 יום. אין פלא שיהוסף מנחה את אחיו שלא לעשות עוד שימוש בנתיב הדואר היבשתי שעבר דרך אמסטרדם ואיסטנבול, אלא להעדיף את הקו הימי החדש דרך טריאסט.

בהמשך אותו המכתב הזכיר יהוסף לראשונה את תוכניתו להקים יחד עם ידידו אליעזר ברגמן, בית דואר בירושלים:

... וגם אנחנו, אני וידידי מה"ו אליעזר נ"י הנ"ל עוסקים בענין גדול, להעמיד ולתקן פאסטוועזען בארץ הקדושה... ונקוה שבחסד אל נצליח ויבא הענין לגמר. ואין שעור וערך למעלה זאת, וממש הישוב הארץ נתעלה על ידי ענין זה. וכעת עדיין לא נגמר הענין, ולא אוכל לפרש לך הדבר בבירור, ובקרב אי"ה אשלח לך בקיצור הפלאן אשר עשינו בדבר זה. ונקוה לקבל פריביליגיאום מפאשא על זה. והש' הטיב יטיב עמנו והצליחנו.

יהוסף בחר שלא לפרט את תוכניתו, מאחר וטרם קיבל את הרישיון מהמושל להפעלת בית הדואר.

בית הדואר מתחיל לפעול

בתחילת חודש מרץ 1838, כחודשיים מאז מכתבו הקודם, כתב יהוסף לאחיו מכתב נוסף. לאחר דברי הפתיחה הרגילים מיהר יהוסף להגיע אל העיקר. במכתבו פירט את כל מרכיבי התוכנית שהכין להפעלת שירות דואר שיטפל בהעברת מכתבים בתוך הארץ ולאירופה:

ב"ה עה"ק ירושלים תובב"א יום ו' עש"ק ויקחו לי תרומה ה' אדר תקצ"ח לפ"ק אמת כי לא עברו ימים הרבה אשר כתבתי לך, כי בלתי ספק קבלת מכתבי הנכתב ח"י לחדש טבת, ועם כל זה מהרתי לכתוב כעת, מטעם אשר אפרש. הנה אודיע לך בס"ד שלומי ושלום אנשי ביתי, ושלום כל הארץ בחדש אל, ואקוה כי גם אתך ואת כל בית אבינו חיים ברכה ושלום... וכבר עבר זמן הרבה אשר לא ראיתי ולא קבלתי טורי ידך הטובה, והוא בחודש אלול העבר קבלתי מכתבך היקר מחדש אדר שני, בהיותי בעה"ק חברון תובב"א, ובחדש מרחשון העבר שלחתי לך ציור עה"ק ומקום מקדש וכותל המערבי אשר בלתי ספק ימצא חן בעיניך, ואקוה שכעת כבר תחת ידך וגם תחת מכבש הדפוס כאשר הבטחתי לעשות... למה לא תכתוב לי לפחות בכל ג' או ד' חדשים? ...

במכתב העבר מחדש טבת הודעתי לך שאני וידידי אליעזר בערגמאן ניסד אי"ה פה אה"ק עיין פאסט, אשר צורך דובר גדול הוא במדינה... עד עתה כל איש אשר יבקש לשלוח מכתב לזולתו בעיר אחרת מכל ערי הקדושות הוכרח לשלוח שליח מיוחד בהוצאה גדולה, ולפעמים יש אשר הפסולת מרובה על האוכל. ואודיע לך בקיצור נמרץ הפלאן שלנו שעשינו בדבר הזה... יש לנו איינא קאמיסיאנער בעיר בירות, והוא מאחד הקאנזולים אשר שם. ואנחנו שולחים כל המכתבים... ויבאו לחו"ל לבירות ע"י רץ אחד... והוא יקבלם וימסרם לפייערשיף ההולכת בשלושים שעות לאלכסנדרי' דמצרים. וגם שם לנו איש נאמן אשר יקבלם... וישלח ע"י פיירשיפפע אחרות לטריעסט, לקאנשטאנטינה, למירנע, לזאלוניק וגו' וגו'. ובכל העיר הנזכר' יש לנו ג"כ איש מיוחד אשר יקבלם וישלחם דרך פאסטא ביבשה. והנה אין צריך להזכיר, שכל אחד ואחד מהקאמיזיאנערע שלנו יש לו הוצאות הרבה, כי הוא ישלם כל הפארטא הן דרך הים והן דרך יבשה...

יצירתו של הצייר חוזה גורביץ' בבול מאורוגוואי

באורוגוואי הופיע בול זיכרון המוקדש לצייר היהודי, יליד ליטא, **חוזה גורביץ'**. בבול מוצגת יצירתו של גורביץ', בשם "שלושה מוסיקאים", אותה צייר בעת שהתגורר באורוגוואי, והמאפיינת את סגנונו של הצייר. תמונת הבול הועתקה גם לגלית מרב. בתוספת שתי חותמות זיכרון שונות, ניתן למצוא שתי גלויות מרב ומעטפת יום ראשון.

"דניאל בגוב האריות" בגל"ז מקונגו

בקונגו שבאפריקה, הופיעה הנפקה המוקדשת לצייר פטר פאול רובנס ובה שתי גיליוניות זיכרון נאות ומעניינות. בכל גיליונית משולבים בולים מנוקבים ובהם תדפיסי יצירות של הצייר המפורסם. באחת הגיליוניות מצאנו, בעזרתו של מידענו יוחנן שוורץ, יצירה בשם **דניאל בגוב האריות**, המצדיקה את ציורו גיליונית הזיכרון לאלבומי אספני היודאיקה בכלל ואספני התנ"ך במיוחד.

מאת: אריה לין

מי שהצביע - מופיע...

לא זכורים לנו מקרים שבזכות "הצבעה אחת" זכה אדם להופיע בבול דואר ועוד בחייו.

אכן, שנת 2007 תרשם בודאי בתולדות הבולאות כחריגה מעט, ולו בגין ההצבעה באו"ם, שקבעה את יום 27 בינואר **כיום השואה הבין-לאומי**, שיצוין מדי שנה באו"ם ובעולם כולו. מוקדם מדי לסקור את רשימת המדינות שהבטיחו כבר השנה להנפיק בולי דואר בנושא זה, אבל יש, ותהיינה עוד במרוצת הזמן.

ישראל תנפיק כידוע ביום 27 בינואר 2007 בול משותף עם דואר או"ם. התמונה, שנבחרה ע"י דואר האו"ם זהה בישראל ובאו"ם והיא מראה פרח וגדר תיל.

בנוסף, נודע לנו על הנפקה משותפת של מספר מדינות המסונפות לסוכנות דואר מסחרית בארה"ב, שם תופענה גיליוניות המאוירות בצירוף זהה. תחת הכותרת "זכר השואה", יופיע שער מחנה ההשמדה אושוויץ, ובכל גיליונית ישולבו שמונה בולים ובהם דיוקנאות השגרירים לאו"ם של המדינות שהצביעו על ההחלטה ההיסטורית לקביעת יום השואה הבין-לאומי.

הגיליוניות עם דיוקנאות השגרירים תופענה באנטיגואה, גמביה, גרנדה וסט. וינסנט (בשלושה איים שונים).

זו ההזדמנות להזכיר כי בעוד עבור אספני בולי השואה כל בולי הגיליוניות רלוונטיים באותה המידה, עבור אספני היודאיקה יש משמעות מיוחדת לגיליונית שתונפק בגרנדה ובה יופיע דיוקנו של **דני גילרמן**, שגריר ישראל לאו"ם. נותר עוד לברר אם יש עוד דיוקן יהודי ברשימת השגרירים המלאה. עבור ההחלטה, שהתקבלה פה אחד על ידי כל המדינות החברות באו"ם, הצביעו 191 שגרירים. טרם ידוע אם מספר הבולים הכולל במדינות אלה יהיה בהתאם למספר השגרירים.

המדענית גרטי קורי בבול מארצות הברית

בשנת 2008 עתידה ארצות הברית של אמריקה להנפיק סידרה בת ארבעה בולים המוקדשת למדענים בני זמנינו שתרמו בעבודתם תרומה מכרעת לקידום המדע העולמי. על אחד הבולים תופיע דמותה של הביו כימאית היהודייה גרטי קורי. גרטי תרזה רודניץ נולדה למשפחה יהודית בפראג בשנת 1896. דודה, שהיה פרופסור לרפואת ילדים, עודד אותה להירשם ללימודי ביולוגיה באוניברסיטת פראג. גרטי המירה את דתה לדת הקתולית, ובשנת 1920 נישאה לקארל קורי אותו פגשה באוניברסיטה. בשנת 1922 היגרו שניהם לארצות הברית, שם חקרו במשותף את הדרך בה מופקת אנרגיה בגוף האדם. עבודתם זכתה אותם בשנת 1947 בפרס נובל לרפואה.

מחנה הריכוז דכאו מוזכר בבול שיונפק בארצות הברית

בשנת 2008 ינפיק הדואר האמריקאי סידרה בת חמישה בולים המוקדשת לעיתונאים שסיקרו, תוך סיכון חייהם, את האירועים המסוכנים והסוערים של המאה העשרים. בבול המוקדש לעיתונאית מרתה גלורן מוזכרים ההישגים העיתונאיים העיקריים שלה, כולל סיקור מלחמת האזרחים בספרד, הנחיתה בנורמנדי, ושחרור מחנה הריכוז דכאו.

במאי הקולנוע הארי קומל בבולי בלגיה

לנושא קולנוע נוספה גיליונית זיכרון שהונפקה בבלגיה והוקדשה ליובל הקולנוע במדינה. בין שלל הדמויות שבגיליונית מופיע דיוקנו של הבמאי היהודי, הארי קומל, שנולד באנטוורפן בשנת 1940. הארי קומל ביים מספר רב של סרטים, ובהם סרט הערפדים "בנות האופל" (1971) שהפך לסרט פולחן באירופה ובארה"ב, וכמו כן ביים הצגות תיאטרון ומחזות אופרה. קומל פרש מעבודתו בשנת 2005.

השחקנית רחל פריי בבול מסרביה

בסרביה הונפק גיליון בולים הכולל שמונה בולים בהם מופיעים שחקני קולנוע ותיאטרון מפורסמים ממוצא סרבי. באחד הבולים מופיע דיוקנה של שחקנית התיאטרון ממוצא יהודי, רחל פריי. רחל פריי נולדה בעיר זמון שבסרביה בשנת 1911. הופיעה כשחקנית בעשרות הצגות תיאטרון, דבר שזיכה אותה בשנת 1986 בפרס מפעל חיים על תרומתה לתיאטרון היוגוסלבי. נפטרה בבלגרד בשנת 1994.

חריגים בדואר השואה

הדיוק והפרפקציוניזם, שאפיינו את שירותי הדואר הגרמני של הרייך השלישי, הובילו לאכיפה קפדנית של כללי צנזורה חמורים, בעיקר כנגד היהודים

מאת: אריה לין

חרף תנאי המלחמה הקשים, והצורך הדחוף לטפל במיליוני דברי הדואר שנשלחו על ידי חיילים, שבויים, אסירי מחנות וסתם אזרחים, לא ויתרו הגרמנים על הסדר, הדיוק והחוק היבש. מכתב שלא בויל כהלכה על פי התעריף, נפסל למשלוח, מכתב שנכתב בשפה אסורה, נפסל גם הוא.

דוגמה קיצונית לקפדנות הגרמנית ניתן למצוא במכתבים שנשלחו ממחנה הריכוז אושוויץ. הצנזורים הגרמנים נהגו להסיר את הבולים מן המכתבים, וזאת מחשש שירשמו מסרים אסורים מתחת לבול. למרות עומס העבודה הקפידו הגרמנים להטביע על כל מעטפה שכזו חותמת בנוסח "הבול הוסר על ידי הצנזור", וזאת כדי שהנמען יבין את הסיבה להעדרו של בול דואר על המעטפה.

אותנו מעניין כמובן הפן היהודי בדברי דואר אלה, ולכן בחרתי להציג שורה של הערות, חותמות והודעות מודפסות, המזכירות את האיסור לכתיבת מכתבים באותיות עבריות.

המדובר באכיפה של אחד מכללי הצנזורה על דואר בזמן מלחמה, אולם ללא ספק היה כרוך בכך גם היבט אנטישמי מובהק, שהופעל בנוקשות רבה עד כדי רדיפה לשמה. האבסורד הוא כה גדול, שלעיתים די היה בהימצאותה של מילה עברית אחת בגלויה או במכתב על מנת לפסול את דבר הדואר ולהטביע עליו את החותמת האוסרת את העברתו לנמען.

פריטים נדירים

דברי דואר כאלה הם כמובן נדירים מאוד, כי למרבית היהודים היה ידוע שהכתיבה בשפה העברית ובשפת האידיש אסורות, והם נמנעו מכך על מנת שהמכתב ישלח. בכל זאת, לא לכל יהודי האיסור הזה היה ידוע, ובמקרים רבים היהודים כתבו בשפה שידעו טוב משפות אחרות וזו הייתה כמובן האידיש.

בדברי דואר שנשלחו בגטאות ניתן למצוא מכתבים רבים הכתובים באידיש, שלא עברו את הצנזורה הגרמנית והגיעו לנמען ללא מחיקות. הדבר התאפשר שם כיוון שהגרמנים הנהיגו גם צנזורה פנימית של היהודים, שצנזרו תוכן ולא רק אותיות. בדברי דואר שנשלחו מהפרובינציות אפשר למצוא, פה ושם, מכתבים מעטים כתובים באידיש שלא עברו צנזורה. יש גם דברי דואר הכתובים בשפת האידיש תוך שימוש באותיות לטיניות.

דואר הרייך פרסם חוזרים רשמיים, בהם פורטו האיסורים השונים, וצוינו בהם ההגבלות על משלוח המכתבים ורשימת השפות האסורות לשימוש. בין האיסורים ניתן למצוא הנחיות דוגמת איסור כתיבה בכתב

מיליוני בני אדם בתקופת מלחמת העולם השנייה, יהודים ולא יהודים, נזקקו לשירותי דואר בהיקף חסר תקדים. קשה לבני הדור הזה להבין עד כמה היה הדואר חיוני באותה תקופה סוערת, בה מיליוני בני אדם היו כלואים בגטאות ומחנות ריכוז, ומיליונים אחרים שירתו בצבאות הממשלות היריבות – מפותחות יותר ומפותחות פחות. כולם היו צמאים לקבל את אותה פיסת נייר עם סימן חיים, לעתים אחרי חודשים ושנים של ניתוק מן הקרובים והמכרים. בתקופה בה הטלפון והטלגרף היו נחלת בודדים בלבד, לרוב האנשים שימש הדואר האיטי, שמרביתו הועבר בהובלה יבשתית, ובעיקר ברכבות, כאמצעי הבלעדי לשמירה על קשרי משפחה.

מדיניות של הסתרה

בנוסף לקשיים האובייקטיביים שנבעו מתנאי המלחמה ומהביקוש לשירותי הדואר, נוצרו עיכובים רבים בהעברת המכתבים בשל חוקי הצנזורה הביטחונית והפוליטית שהובילו להצטברות מיליוני מכתבים מידי יום בתחנות המיון.

קברניטי השואה נקטו במדיניות של העלמת המציאות בשטחי הכיבוש הגרמני, וביצעו מעשים מתוחכמים ביותר, על מנת ליצור חזות שווא של אורח חיים "נורמאלי" במחנות ההשמדה. מסיבה זאת מעט מאוד מידע על הנעשה שם הגיע לידיעת העיתונות. המעיין בעיתוני שנות המלחמה, מופתע מאוד מהעדר הפרטים על הנעשה בשטחי הכיבוש הנאצי. כמעט ואין מזכירים מחנות ריכוז וגטאות, ובמקום זאת מספרים על הישגים מדומים, ובהגזמה מכוונת. כדי להשיג זאת יצרו הגרמנים מערכת מסועפת של הסתרה והונאה, שטיפלה בהיקף חסר תקדים של דברי דואר, אותם היה צריך למיין, לצנזר, להשמיד ולהסתיר. כך לדוגמה נהגו הגרמנים לעכב דברי דואר, ולשלוח אותם מאוחר יותר, וזאת כדי שיתקבל הרושם שהכותב עדיין בחיים, זמן רב אחרי שנשלח למשרפות!

במאמר זה ברצוני להתמקד בסוג אחד של כללים מתוך אלו שנאכפו על ידי הצנזורים הגרמנים. כוונתי לדברי דואר **שנפסלו למשלוח**, אך ורק משום שהיו כתובים בעברית או באידיש.

צנזורה קפדנית

הפרפקציוניזם הגרמני הופעל במלא עוצמתו, ואת תוצאותיו ניתן לראות בשלל הערות המופיעות על דברי הדואר מאותה תקופה. הערות אלו נוגעות בנקודות שספק אם במדינות אחרות היה מי שנתן אליהן את דעתו.

גלויה שנשלחה מגטו ליד מנשטד והוחזרה כשהיא חתומה בחותמת "בעברית ואידיש אסור".

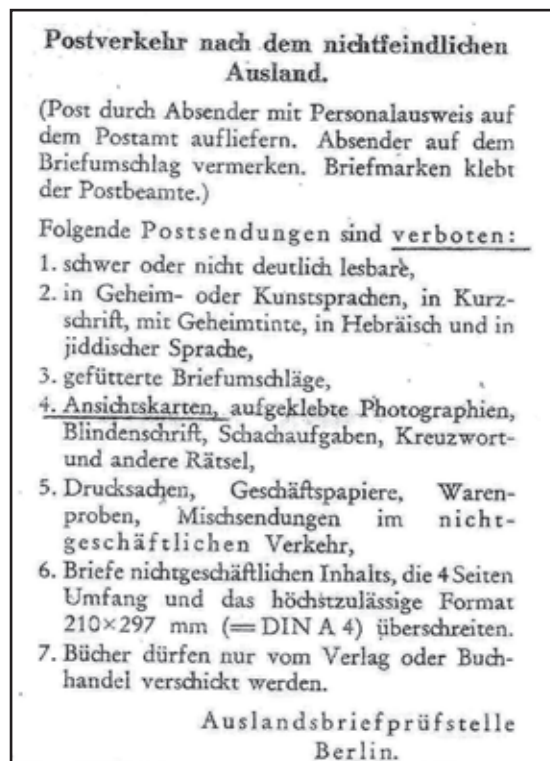
גלויה כתובה באידיש שצונזרה ביחידת צנזורה בין-לאומית והודבקה עליה פתקית מודפסת במכונת כתיבה ומציינת את סיבת ההחזרה – "משלוחי דואר בשפה אידיש ובעברית אסורים". הגלויה נשלחה לגרמניה ממינסק שבביילורוסיה ב-13.5.40, וכאמור הוחזרה.

גלויה לגטו וארשה, כתובה באותיות לטיניות, לא צונזרה, אלא בתוך גטו וארשה. החותמת המרובעת על-גבי הגלויה מציינת את ראשי התיבות: S.P.D.Z שפרושם: איסוף דואר ברובע היהודי (Sktadnica Pocztowa) (Dzielnicy Żydowskiej).

ברייל, איסור על כתיבה בכתב יד לא קריא, וכמובן, את האיסור לכתוב מכתבים בשפה העברית ובשפת האידיש. חוזרים אלו נדירים מאוד, וקשה להשיגם.

להלן נציג מספר פריטים אותם ליקטנו מאוספים שונים, לרבות מכירות פומביות (Peter Horlos K6) וארכיון רינגלבלום של גטו וארשה.

הנחיות דואר ברייך השלישי עם 7 סעיפי איסור. סעיף 2 מתייחס לדואר סתרים, קיצורים והשפה העברית ואידיש.

פתקית על מכתב – שנהגו להדביק על דברי דואר אסורים, בה הוזכר דואר עיוורים, קיצורים, תשבצים ובין היתר גם כתב עברי. במקרה שלפנינו הפתקית הודבקה והמכתב הוחזר בגין ביול לא נכון ולא בגין השפה העברית.

אילו ציפורים...

שינויים בתעריפי הדואר באי פיג'י שבאוקיינוס השקט הובילו בשנתיים האחרונות לגל של הדפסי רכב והנפקות "חירום"

מאת: משה רימר

השירות הבולאי באי פיג'י שבלב האוקיינוס השקט נוהג לרוב במדיניות הנפקות שקולה ואחראית. בכל שנה מונפקים באי כשלושים בולים המוקדשים ברובם לתיאור עולם החי והצומח המרהיב של האי, ולאירועים בעלי אופי מקומי. לרוב מונפקים הבולים בערכים נקובים הנדרשים לצורכי ביול, וניתן לצבור ולהשלים אוסף מודרני של בולי פיג'י מבלי לפגוע יתר על המידה בחשבון הבנק של האספן. אין פלא כי בנסיבות אלו רכשה לעצמה פיג'י קהל אספנים נאמן, שרבים מהם באים מקרב תושבי אוסטרליה, ניו זילנד, ושאר הטריטוריות שבדרום האוקיינוס השקט.

אידייליה זו נסדקה בשנתיים האחרונות, עקב התנהלות תמוהה של הדואר בפיג'י, שיצא במספר הנפקות של בולים עם הדפס רכב, וזאת ללא כל הודעה מוקדמת. מצב זה עורר כעס בקרב אספני הבולים המתקשים להשיג את הבולים הדרושים להשלמת האוסף.

הבעיה מתעוררת

הסיפור התחיל בחודש מרץ 2006. בעקבות שינויים בתעריפי הדואר, נוצר חוסר התאמה בין הערכים הנקובים של הבולים מן המניין שהיו בשימוש באותה עת, ובין הערכים שנדרשו לעבודת הדואר. השירות הבולאי החליט להנפיק "בולי חירום" על ידי הוספת הדפס רכב מתאים בערכים נקובים של 2 סנט, 3 סנט ו-4 סנט, על בול שערכו המקורי היה סנט אחד.

שני הבולים הראשונים (תמונה 1 ותמונה 2) הודפסו ויצאו למכירה בבתי הדואר ללא כל הודעה מוקדמת בחודש מרץ 2006, אולם הנפקת הבול השלישי, זה שבערך נקוב של 4 סנט, התעכבה. לשירות הבולאי נודע כי בבתי הדואר נוצר מחסור בבולים בעלי ערך נקוב של 18 סנט, התעריף למשלוח מכתב רגיל

בתוך האי, ועלתה דרישה לפתור את הבעיה. השירות הבולאי הורה להדפיס בול חירום נוסף, ועליו הדפס רכב בערך נקוב של 18 סנט, על בול שערכו המקורי היה 6 סנט. הבול הודפס (תמונה 3) והוצע למכירה בחודש יוני 2006. בסוף אותו החודש נשלמה הדפסת הבול בעל הדפס הרכב של 4 סנט (תמונה 4), ונראה היה שכך נפתרה הבעיה.

בעיות חדשות

בחודש אוקטובר 2006 הועלה התעריף למשלוח מכתב בתוך האי מ-18 סנט ל-20 סנט. בעקבות זאת נוצר ביקוש רב לבול בעל ערך נקוב של 2 סנט, מצידם של אלו שהחזיקו במלאים של בולים בערך נקוב של 18 סנט וביקשו להשלים את ההפרש לביול החדש. המלאי הקיים של הבולים בעלי הדפס הרכב, אלו שהונפקו בחודש מרץ, התדלדל במהירות, והשירות הבולאי החליט להזמין במהירות כמות נוספת מבול זה. בולי ההדפסה השנייה (תמונה 5) יצאו למכירה בסוף חודש אוקטובר 2006. בהדפסה זו הספירה 2 מעט גדולה יותר מזו שבהדפסה הראשונה, וכך ניתן להבדיל ביניהם.

מאחר וההנפקה המתוכננת הקרובה ביותר של בולים בעלי ערך נקוב של 20 סנט לא תוכננה אלא לחודש מרץ 2007, נאלץ השירות הבולאי בפיג'י להדפיס גם בולים עם הדפס רכב בערך נקוב של 20 סנט על בולים שערכם המקורי היה 6 סנט. בולים אלו (תמונה 6) הונפקו גם הם בחודש אוקטובר 2006.

הנפקה זו פתרה לכאורה את בעיית המחסור בבולים למשלוח מכתבים בתוך האי, אולם אז התעוררה בעיה חדשה. מנהלי סניפי הדואר שנתקעו עם כמות גדולה של בולים בערך נקוב של 18 סנט, דרשו לחדש את מלאי הבולים בעלי ערך נקוב של 2 סנט. השירות הבולאי נאלץ להזמין הדפסה

אילו היה מדובר בבולים בעלי ערך כספי גבוה, ניתן היה לחשוד כי ההנפקות נועדו לנצל את אספני הבולים שיאלצו לרכוש בולים נוספים לצורך השלמת האוסף. אולם לא זה המצב. הערכים הנקובים של הבולים נמוכים מאוד, והשירות הבולאי בוודאי שלא הרוויח כסף מיצור הבולים. העובדה שהבולים הוכנסו לשימוש ללא כל הודעה מוקדמת מנעה מהבולאים להתארגן לרכישת הבולים ולהכין מראש פריטים מיוחדים, כך שדי ברור כי השיקול של מכירה מוגברת לאספנים לא היה זה שהנחה את הדואר בפיג'י. ההדפסה החפוזה והרשלנית של הבולים יצרה חריגים רבים, והודעות על קיומם של הדפסי רכב הפוכים, הדפסים כפולים ושאר שגיאות מתפרסמות שוב ושוב. סידרת בולי הציפורים מספקת לאספני הבולים מקור לא אכזב למחקר בולאי, ושעות של בילוי בחיפוש אחר תשניות ושגיאות חדשות. מה עוד, שאיש אינו מביטח שבסיפור הזה נאמרה המילה האחרונה...

בול זה (תמונה 8) יצא למכירה ביום 30 במאי 2007. גם לגבי הנפקה זו לא הייתה כל הודעה מוקדמת לציבור האספנים. כשבוע לאחר מכן, ביום 6 ביוני 2007, הונפק בול נוסף בסדרה זו. הפעם אזל המלאי של הבול שערכו הנקוב 4 סנט, והדואר הדפיס בול זה באמצעות הדפס רכב על גבי בול שערכו הנקוב המקורי היה 6 סנט (תמונה 9). הפרק האחרון בסיפור זה, נכון לעכשיו, התרחש בחודש נובמבר 2007. מלאי הבולים בערך נקוב של סנט אחד אזל שוב, ושוב נדרש השירות הבולאי להדפיס מלאי נוסף של בולים בעלי הדפס רכב בערך נקוב של סנט אחד על בולים שערכם הנקוב המקורי היה 6 סנט. בבולים מהדפסה זו (תמונה 10) שני סימני ה X קטנים יותר מאשר אלו שהונפקו במאי 2007.

שאלות לא פתורות

קשה להבין את השיקולים שהנחו את אנשי השירות הבולאי בפיג'י באופן התנהלותם המוזר במהלך השנתיים האחרונות.

שלישית של בולים בעלי הדפס רכב של 2 סנט, אולם אז התברר שמלאי הבולים בעלי ערך נקוב מקורי של סנט אחד אזל לחלוטין. המלאי נוצל במלואו לטובת ההדפסות הקודמות, ולשירות הבולאי לא הייתה ברירה אלא לבצע את הדפס הרכב החדש על בולים שערכם הנקוב המקורי היה 6 סנט. בול זה, בעל הדפס רכב בערך נקוב של 2 סנט על בול שערכו הנקוב 6 סנט (תמונה 7) הונפק בחודש פברואר 2007.

עוד בעיות...

ניצול כל מלאי הבולים בעלי ערך נקוב של סנט אחד לצורך הכנת בולים חדשים בעלי הדפס רכב, התברר חיש קל כשגיהא. בתי הדואר, שנדרשו לבולים בערך נקוב זה לצורך עבודתם השוטפת, התלוננו בפני השירות הבולאי על המחסור.

שוב נאלץ השירות הבולאי להכין הדפס נוספת של בול חירום, והפעם הוכנו בולים בעלי ערך נקוב של סנט אחד על בולים שערכם הנקוב המקורי היה 6 סנט.

ROMANO HOUSE OF STAMPS Ltd. - M.R.M – MAIL AUCTIONS

המכירה הבאה מס' 20, תתקיים ברבע הראשון של שנת 2008

חומר בולאי מגוון:

ארץ ישראל, מנדט, מנהלת העם, מדינת ישראל, אוטוגרפים. **חול:** אירופה, אסיה, אוספים, סדרות בודדות מכל התקופות.

נומיסמטיקה: מטבעות, שטרות מנדט וישראל

מעוניינים בחומר בולאי ללקוחותינו בארץ ובחו"ל.

כתובתנו: דיזינגוף סנטר - תל אביב - ת"ד 23274 תל אביב 61231
שעות פתיחה: ימי א'-ה' 9.30-20.00 - ו' 9.30-13.30

נציגים בלעדיים לאביזרים ואלבומי:

Exclusive Agency in Israel of LINDNER

חבר באגודות: **I.S.D.A. - I.F.S.D.A.**

http://www.romano.stampcircuit.com

Email: romano@stampcircuit.com

טל. / פקס 972-3-5282790

מסחר במארקעס ישנות

מאמר שפורסם לראשונה בעיתון החבצלת ביום 4 בפברואר 1887 פותח בפנינו צוהר לעולם איסוף הבולים והמסחר בבולים בסוף המאה התשע עשרה

מאת: אלעזר דוד פינקעל

הרשות שונות.

(מסחר במארקעס ישנות) בכל שבוע ושבוע ביום הראשון משעה העשירית עד הרביעית אחר הצהרים יקחלו הסוחרים צעירים בעיר פאריז בשרות עליונים (עליסע) לעשיית מסחר בפאסט-מארקעס, הסוחרים בסחרת הנ"ל יצברו חן עתק לפעמים ידואים ברבת בעמלם. סדר המסחר הזה הוא בסדרים השירים בבתי יעד הסחרים (בערזען); המארקעס ימכרו במזומנים או ינתנו בתקפה, נחירים הניע בימים האחרונים לסדרנה גבוהה. מארקע מאסקאניט שיצאה לאד לפני שנת 1860 תמכר במחיר מאה ועשרים פראנק; ומארקע שנשארה בעצם חימה ושלמותה תעלה ערכה עד שלש וארבע מאה פראנק. מארקעס צרפתיות משנת 1849 מחירן 25 פראנק, מחיר מארקע של א. מאיוריקי הקדוש משנת 1837 — שערו נא בנפשיכם — אלפים פראנק! ומבלי הכט על ההתחדות העצומה השיררת בין הסחרים יש בפאריז חמשים סוחרים העושים עושר ע"י המסחר בחתיכות קטנות. בפאריז נתקבל הדבר למנהג (מארע) לצבור מארקעס, ואך מעטים לא קבלי עליהם אה המנהג הזה. אספת המארקעס מכל המנים ימכל הזמנים, מן המארקע שיצאה ראשונה עלי תכל עד היום שייכת לראש הרפובליק (פרעזידענט), לטניסטער של כהן דואר ולפריימינע. להאדן פיליפ-דע-פעררארי-מארקען מיליאן מארקעס, ושני פקידים ומשגיחים (סקרעטאירע) הפקדו לסדר ולערוך את המארקעס; גם להבאראן ראטהשילד מארקעס במספר הזה, אך בלי פקידים ומשגיחים, רק מכורים באלבאמען יקדים. אלעזר דוד פינקעל

מארקעס - בולים

שדות עלידים (עליסע) - שדרות שאנז אליזה

פאסט מארקעס - בולי דואר

בתי ועד הסוחרים (בערזען) - בורסה

מארקע טאסקאניט - בולי טוסקנה, אחת המדינות האיטלקיות, שהונפקו בשנים 1851 - 1859.

מארקע שנשארה בעצם תומה ושלמותה - בולי תמים, לא משומש.

מארקעס צרפתיות משנת 1849 - בולי צרפת הראשונים, ועליהם דמותה של האלה קרס, אלת הגידולים החקלאיים.

מארקע של א. מאיוריקי הקדוש - בולי של האי מאוריציס. השם מאוריציס נגזר משמו של קדוש נוצרי "מאוריץ הקדוש" (Saint Maurice).

משנת 1837 - סביר שמדובר בטעות דפוס, והכוונה לשנת 1847.

פיליפ דע פעררארי - פיליפ פון פרארי, נחשב לאספן הבולים הגדול ביותר בהיסטוריה.

הבאראן ראטהשילד - הברון ארתור דה רוטשילד (1852 - 1903).

תודה לנחום קפלן מקיסריה, שהביא לידיעת המערכת את דבר קיומו של המאמר.

התגלה עותק רביעי של בול אודרי הפבורן

בשנת 2001 תכננה גרמניה להנפיק בול לזכרה של שחקנית הקולנוע אודרי הפבורן. כמודל לעיצוב הבול שימשה תמונת השחקנית כשהיא מעשנת סיגריה, כפי שהופיעה בסרט "ארוחת בוקר בטיפני". משפחתה של השחקנית התנגדה לעיצוב, והדואר הגרמני החליט לגנוז את הבול טרם הנפקתו. ככל הנראה הגיעו מספר בולים למכירה בבתי הדואר, מאחר ועד כה התגלו שלושה עותקים של הבול, כולם חתומים, כשהם בשימוש על מעטפות דואר רגילות.

לאחרונה, התגלה עותק רביעי של הבול הנדיר. את הבול מצא אספן בולים גרמני צעיר, שמיון חבילה של גזירי מעטפות עם בולים מודרניים שהגיעה לידיו, ונתקל בבול שלא הכיר. בדיקה באתרי האינטרנט גילתה לו את גודל האוצר שבידיו. במכירה פומבית שנערכה בשנת 2005 נרכש הבול בסכום של 170 אלף יורו.

שנת המכתב בבולי אירופה

בשנת 1974 שונתה המדיניות של הנפקת בולי אירופה. הנוהג הקודם, ולפיו הונפקו מאז שנת 1956 מידי שנה בולים בעיצוב אחיד על ידי כל המדינות החברות באיחוד האירופי,

בוטל, ובמקומו הוחלט על הנפקת בולים בעלי נושא משותף.

בשנת 2007, לרגל מלאת 100 שנים לארגון הצופים, הנושא המשותף היה "צופים". בשנת 2008 הנושא המשותף עליו הוחלט הוא "מכתבים".

עד כה הודיעו 33 מדינות על כוונתן להנפיק בולים בנושא זה, אולם יש לשער כי המספר הסופי יהיה גבוה יותר.

שובו של הגימיק לבולאות בבהוטן

בכתבה שהתפרסמה בעיתון "שובל" בחודש אוקטובר 2003 (גיליון 48/49) הובא סיפורו של בארט טוד, איש עסקים אמריקאי, שהיה היוזם והכוח המניע מאחורי הנפקת הבולים המוזרים בעלי הצורות המשונות ועתירות הגימיקים שהונפקו בבהוטן בין השנים 1966 ו-1972. הגימיק הגדול מכולם היה הנפקת סידרת בולי התקליט, אותם ניתן היה לנגן על פטפון ולהאזין להמנון של בהוטן ולשירי העם של הממלכה ההררית.

בעקבות מותו של המלך בבהוטן בשנת 1972, הרחיק יורשו את כל יועצי אביו המנוח מעמדות כוח והשפעה, וכך נאלץ גם טוד להפסיק את פעילותו, ובהוטן חזרה להנפיק בולים רגילים.

בארט קר טוד שב לנהל את עסקיו המסועפים בארה"ב, אולם לא נטש את אהבתו לעולם הבולים. בשלב מסוים אף ניסה ליזום הקמת ממלכה עצמאית על אי נידח בשולי ממלכת טונגה. כוונתו הייתה לבסס את כלכלת אותה ממלכה חדשה על הנפקת בולים מיוחדים לאספנים. לדברי טוד יוזמה זו

נתקלה בהתנגדות של טונגה, ששלחה כוח צבאי לאי וריסקה את חלומות העצמאות של המיליארדר האמריקאי.

בארט טוד נפטר בחודש אפריל 2006, בהיותו בן 81, אולם מפעל חייו לא מת יחד איתו. בתו, פרנסיס טוד סטיוארט לקחה את הרעיון האחרון שהגה, ובהשפעתה הסכימה ממשלת בהוטן להנפיק בול חדש, המכיל תקליטור.

בחודש אפריל 2008 יונפקו בממלכה ההררית שני בולים, כשבכל אחד מהם משולב תקליטור ועליו סרטים וקטעי מוזיקה מהווי החיים בבהוטן. בין היתר ניתן יהיה לצפות בטקס ההכתרה של המלך, בחגיגות 100 השנים לקיום הממלכה, ובאירוע חתימת החוקה החדשה בבהוטן.

תקלה בהנפקת בולי המגדלור בקנדה

בחודש דצמבר 2007 הונפקה בקנדה סידרה של חמישה בולי מגדלורים. לצורך הכנת הסדרה נערך מחקר מקיף, בו נבחנו מאות תמונות ארכיון של מגדלורים מפורסמים ונבחרו האתרים המאפיינים יותר כל את דרכי הים של המדינה הענקית. הבולים הונפקו במתכונת של קונטרס, ובו שתי שורות של בולים. בצד כל מגדלור שולב הדגל הקנדי, כשהוא במצג מעט שונה בכל אחד מן הבולים. כוונת המעצבים הייתה לאפשר למי שיצפה בבול לעיין בבולים המהירות בזה אחר זה, כך שיתקבל הרושם כאילו הדגל מתנפנף ברוח.

כאשר הונפק הבול, הגיע אל משרדי השירות הבולאי אדם שטען כי שירת בזמנו כמפעילו של אחד המגדלורים, וכי תמונת המגדלור כפי שהיא מופיעה בבול הפוכה.

הבית אמור להיות מימין למגדלור, והאוקיינוס לשמאלו.

מרשות הדואר נמסר כי בכוונתם להנפיק תיקון לבול במהלך שנת 2008.

למעשה שמונה נקודות על גבה, ארבע על כל כנף, אולם כאשר החיפושית נמצאת במנוחה, ומקפלת את כנפיה, שתיים מן הנקודות חופפות זו לזו, ונראות כנקודה אחת. בול נוסף בסדרה, זה המוקדש לנמלים, עוצב כך ששיירת הנמלים שבו נראית כאילו היא נמשכת מבול לבול.

צ'כיה מקדמת את תערוכת "פראגה 2008"

בחודש ספטמבר 2008 תתקיים בפראג, בירת צ'כיה, תערוכת בולים בינלאומית. כחלק מן הפעולות לפרסום התערוכה, הנפיק השירות הבולאי הצ'כי ביום 19 בדצמבר 2007 בול מיוחד ועליו סמל התערוכה. זהו הבול השלישי שהונפק בצ'כיה לכבוד התערוכה, לאחר אלו שהונפקו בדצמבר 2006 ואפריל 2007.

אל סלבדור מקדמת קריאת ספרים

ביום 1 באוקטובר 2007 הונפקו באל סלבדור שבמרכז אמריקה שני בולים שנועדו לקדם מסע תעמולה לעידוד קריאת ספרים. על אחד הבולים מופיעות דמויותיהם של דון קיחוטה מלה מנשה (הוא דון קישוט) ועוזרו הנאמן סאנצ'ו פאנצ'ו.

קפריסין ומלטה מצטרפות לגוש היורו

בתחילת שנת 2008 ביטלו קפריסין ומלטה את המטבעות הלאומיים שלהן, והצטרפו לגוש היורו. בכך הגיע מספר המדינות החברות בגוש היורו לחמש עשרה.

לרגל המאורע יצאו שתי המדינות בהנפקה משותפת של גיליונות זיכרון הכוללת שני בולים. על האחד נראית דמותה של אפרודיטה, אלת היופי שעל פי המיתולוגיה היוונית נולדה לחופי קפריסין. על הבול השני מופיע פסלה של דמות נשית שהתגלתה במלטה, והידועה בשם "האישה הישנה". גיליונות הזיכרון הונפקו ביום 1 בינואר 2008.

על מנת להקל על התושבים בשתי המדינות את המעבר למטבע החדש, מופיע הערך הנקוב בבולים הן ביורו והן במטבע הישן.

4 + 4 = 7 על גב החיפושית

ביום 24 בינואר תנפיק שבדיה סידרה בת שלושה בולים המוקדשת לשלושה חרקים מוכרים, הנמלה, דבורת הדבש, והחיפושית האדומה הידועה בעברית בשם "מושית", או "פרת משה רבנו".

כינוי ידוע נוסף לחיפושית זו הוא "חיפושית שבע הנקודות", וזאת עקב שבע הנקודות השחורות אותן ניתן לראות על גבה. המעניין הוא שלמרות כינוי זה, יש לחיפושית

שנת 2008 היא שנת העכברוש

אספני העכברים עומדים לחגוג בתקופה הקרובה, וזאת עקב גל של הנפקות בולי העכברים ברבות ממדינות העולם. ביום 8 בפברואר 2008, תתחיל על פי לוח השנה הסיני שנה חדשה. שנת החזיר תסתיים, ותתחיל שנת העכברוש.

על פי המיתולוגיה הסינית, כאשר עמד בודהה למות, ביקש להיפרד מכל ייצורי תבל וזימן אותם לבוא ולפגוש אותו. מבין החיות שהתייצבו בפניו בחר בודהה את שתיים עשרה החיות הראשונות שהגיעו, וברך אותן בכל טוב. בודהה הנציח את מעמדן של החיות הנאמנות כאמצעי למדידת זמן, וזאת על פי הסדר בו באו להיפרד ממנו.

על פי השיטה הסינית, מתחלקת היממה ל-12 "שעות" (כל "שעה" אורכה כשעתיים שלנו). באמצע הלילה מתחילה שעת העכברוש, ולאחריה שעות השור והנמר. עם זריחה מתחילה שעת הארנבת, ולאחריה שעות הדרקון, הנחש, הסוס, הכבש והקוף. עם השקיעה מתחילה שעת התרנגול, ולאחריה שעות הכלב, וחזיר-הבר.

חיות אלו משמשות גם לציון שמות השנים במחזוריות קבועה, כאשר השנה הראשונה הפותחת כל מחזור היא שנת העכברוש. עובדה זו גורמת לשנת 2008 להיות חגיגית במיוחד בעיני הסינים. בעיניים מערביות נחשב העכברוש לבעל חיים מתועב, החי באשפה ומפיץ מחלות, אולם בעיני הסינים נחשב העכברוש לחיה פקחית ומוצלחת, והאסטרולוגיה הסינית מייחסת לבני האדם שנולדו בשנת העכברוש תכונות חיוביות רבות.

מובן שהסינים יודעים גם לספור את השנים באופן רצוף (שנת 2008 מקבילה לשנת 4705 בלוח הסיני), אבל לצורכי היום יום זוכר כל אדם כי הוא נולד בשנת השור או בשנת הדרקון.

למעט תקופות מלחמות העולם. במסגרת הפסטיבל מתקיימות תערוכות ומתנהלים מופעים בתחומי תרבות מגוונים, דוגמת מוזיקה, ציור, תיאטרון, וסרטים.

שרידי תרבות המאה בבולי אל סלבדור

ביערות הגשם של אל סלבדור חבויים אתרים רבים שנבנו על ידי אנשי תרבות המאה. אחד המפוארים שבהם הוא טאזומל, שם שמשמעותו "המקום בו נשרפים הקורבנות". ביום 5 באוקטובר 2007 הנפיקה אל סלבדור סדרה בת ארבעה בולים המוקדשים לאתרי המאה.

גיליונית זיכרון לציפורים שהוכחדו באי פיג'י

מאז הגיעו האירופאים לפיג'י הוכחדו באי שלושה מינים של ציפורים. ביום 3 בדצמבר 2007 הונפקה בפיג'י גיליונית זיכרון המתארת אחד מאותם מינים, שנראה לאחרונה בשנת 1890, וזאת על פי דוגמאות שנאספו החל משנת 1860.

באוקטובר 2007, הנפיקה צרפת בול לציון אותו יום מיוחד, בהדגישה את חלקה של צרפת במרוץ לחלל.

צרפת הייתה המדינה השלישית, אחרי ברית המועצות וארצות הברית, שהציבה לוויין בחלל. בחודש נובמבר 1965 שיגרה צרפת את הלוויין הראשון שלה, ה"אסטרקס". בבול מוצגים שלושה כלי רכב בחלל (ספוטניק, אפולו, וספוט 5), ושני טילים (אריאן 5, וסיוז).

ארגנטינה מציינת מלאת 100 שנה למסע נועז

ביום 24 בנובמבר 2007 הנפיקה ארגנטינה בול לציון מלאת מאה שנים לחציית נהר הרינו פלאטה באמצעות בלון. אין המדובר בכדור פורח עם מבער, אלא בבלון ענק, אלף ומאתיים מטרים מעוקבים נפחו, שהובא לארגנטינה מצרפת על ידי הדיפלומט ג'ורג' ניוברי, שגם הטיס אותו ביום 25 בדצמבר 1907.

סרטים וצילום בבול פסטיבל בג'רסי

ביום 3 במרץ 2008 עתיד הדואר בג'רסי להנפיק סידרה בת חמישה בולים לציון מלאת 100 שנים לפסטיבל התרבות המקומי. בשנת 1908 יזם איש הכמורה המקומי בג'רסי את קיום הפסטיבל השנתי כאמצעי לקידום התרבות באי, ומאז נחגג הפסטיבל ברציפות,

פירות טרופיים בקלדוניה החדשה

ביום 9 בנובמבר 2007 הנפיקה קלדוניה החדשה סידרה בת שלושה בולים המוקדשת לפירות הטרופיים העסיסיים ולצמח הווניל האופייניים לאי שבאוקיינוס השקט. על אחד הבולים, לצידו של האננס, ניתן לפגוש את פירות הליצי, הידועים באנגלית בשם "פרי התאווה".

יצירות הזהב של וונצל ימניצר

גרמניה עומדת להנפיק בול לכבודו של אמן בן המאה השש עשרה, שנחשב בזמנו לצורף הזהב הטוב ביותר בעולם. וונצל ימניצר נולד בווינה בתחילת המאה השש עשרה, אולם רוב שנותיו עבד בנירמברג, ובה יצר את היצירות המפארות כיום את מיטב המוזיאונים בעולם.

צרפת מציינת יובל לתוכנית החלל

ביום 4 באוקטובר 1957 הופתע העולם לשמוע על שיגורו המוצלח לחלל של הלוויין הראשון. טיל ששוגר מבייקונור שבברית המועצות הציב בחלל את ספוטניק, ושינה את יחסו של האדם לחלל החיצון.

חמישים שנה מאוחר יותר, ביום 4

ILLUSTRATED OTTOMAN-TURKISH POSTMARKS 1840-1929

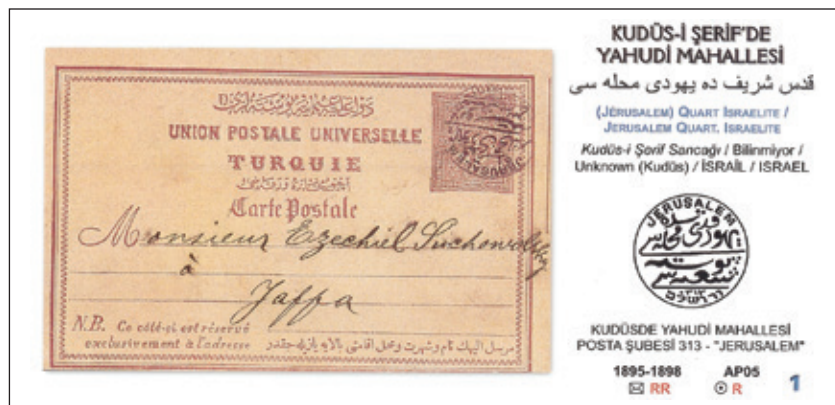

בחודשים האחרונים התעשרה ספריית התאחדות בולאי ישראל בסדרת ספרים מפוארת ומיוחדת במינה. המדובר בשבעת הכרכים שיצאו לאור עד כה (מתוך העשרה המתוכננים) בהם מתוארות כל החותמות של בתי הדואר השונים ברחבי האימפריה הטורקית בתקופה העות'מאנית.

הספרים נכתבו על ידי שני אספנים טורקים, והם מהווים סיכום לעבודה שנמשכה כעשרים שנה. הכותבים שמו להם למטרה לאסוף ולהציג דוגמה מכל חותמת שהוטבעה ברחבי האימפריה הטורקית, תוך בחינה מעמיקה של הפריטים המקוריים, שרבים מהם נדירים ביותר.

הכותבים מודים במבוא לספר הראשון לשורה ארוכה של אספנים, בהם יוסי חכמי וצבי אלכסנדר, שסייעו במחקר באמצעות הפריטים שברשותם.

כדי להבין את גודל המשימה יש לזכור שהאימפריה הטורקית השתרעה בעבר על שטח עצום בגודלו, מרומניה ועד תימן, מלב ועד עיראק. המחברים נעזרו בארכיונים בהם שמורות רשימות בתי הדואר בתקופות השונות, וצפרו אליהן בתי דואר נוספים שעל דבר קיומן למדו מן החותמות שהתגלו על דברי הדואר. לגבי כל חותמת מופיע בספר צילום של

הפריט הבולאי עליו היא מוטבעת. לרוב המדובר במעטפה או בגלויה, אולם לעיתים המדובר בבול דואר עליו שרד חלק מן החותמת, והוא מהווה את העדות היחידה לקיומה של אותה חותמת.

בצד הצילום מופיע שרטוט של החותמת, וכן מספר פרטים המזהים את בית הדואר בו היא הוטבעה. המחברים השתדלו לזהות ולציין את שמו הנוכחי של היישוב בו הוטבעה החותמת, ואת המדינה המודרנית לה הוא משתייך כיום. בנוסף רשמו המחברים את הערכות למידת הנדירות של החותמת, הן על מעטפה והן על גבי בול בודד.

האספן הישראלי המתמקד בחותמות ארץ ישראל ימצא דוגמאות רבות לחותמות שהוטבעו בארץ. הן יישובים גדולים ומרובי חותמות (דוגמת ירושלים, בה הוטבעו על פי הנאמר בספר 46 חותמות שונות), והן יישובים בהן הוטבעה חותמת אחת בלבד.

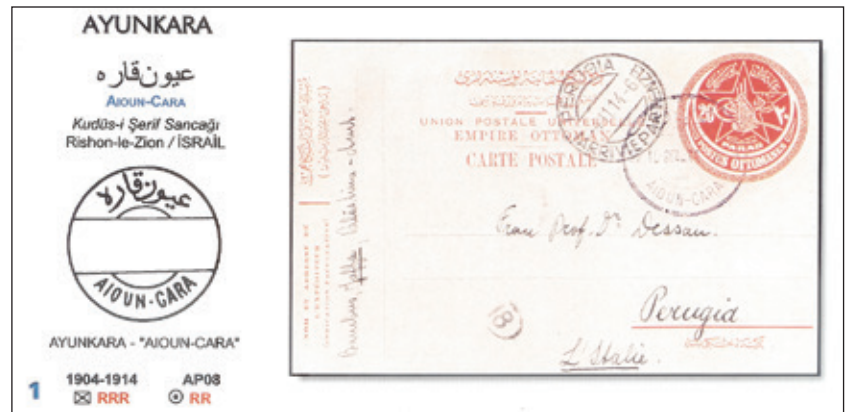
בצד דברי השבח למאמץ הגדול שהשקיעו המחברים בהכנת מפעל ענק זה, קשה שלא לחוש אכזבה ממינוע המידע הניתן בספר. ניתן היה לצפות במחקר בהיקף שכזה למבוא מקיף ומקצועי, שיציג תמונה כללית של אופן השימוש בחותמות, טיפוס החותמות, שנהגו ברחבי האימפריה בתקופות השונות, והתהליכים שהובילו לשינוי טיפוס החותמות שבשימוש.

לפחות במקרה אחד נתקלתי בזיהוי שגוי של מקום היישוב בו הוטבעה החותמת. המחברים מייחסים את החותמת שהוטבעה בשכונת מנשייה ביפו ליישוב המודרני קריית גת, תוך שהם מחליפים, לדעתי, בין שכונת מנשייה שבפאתי יפו ובין היישוב הערבי עראק אל מנשייה שעל מקומו הוקמה, לאחר מלחמת העצמאות, העיר קריית גת.

קשה להשתחרר מן המחשבה שאם לגבי חותמת ידועה ומתועדת כזו של מנשייה נעשתה טעות שכזו, מה היה עומק המחקר ובדיקת המידע בעת תיעוד מקומות יישוב ניידים שלא נחקרו ולא תועדו.

למרות זאת, סדרת הספרים המפוארת מהווה תיעוד רב ערך לכל אספן המעוניין להעשיר את ידיעותיו אודות פעילות הדואר הטורקי בארץ ישראל, ובאימפריה בכלל. יש לקוות כי יהיו אחרים שירתמו להכנת עבודות דומות בתחומים נוספים של הבולאות הארץ ישראלית.

משה רימר

27.1.2008
חותמת יום ההופעה
ישראל רוקח

27.1.2008
חותמת יום ההופעה
עקיבא אריה ויס

27.1.2008
חותמת יום ההופעה
יום הזיכרון
הבין-לאומי לשואה

1.1.2008
חותמת אירוע
יריד הבולים
ינואר 2008

27.12.2007
חותמת אירוע
יובל למעלות

5.2.2008
חותמת אירוע
יריד הבולים
פברואר 2008

2.2.2008
חותמת אירוע
גביע פדרציה
ישראל-רוסיה

27.1.2008
חותמת יום ההופעה
שבעים למקורות

27.1.2008
חותמת יום ההופעה
אתרי מורשת עולמית

27.1.2008
חותמת יום ההופעה
הגרלת המגרשים
לאחוזת בית

חידה לקוראי "שובל" - מי יזכה בתואר "מכיר תל אביב"?

בבול החדש שעיבצ דויד בן הדור לרגל מלאת 100 שנים לתל אביב, מופיעה בחזית הבול תמונת הגרלת המגרשים לשכונת אחוזת בית וברקע מופיעים מבנים המאפיינים את נופה של העיר המודרנית. סך הכול שולבו ברקע הבול תמונותיהם של עשרים ושניים מבנים תל אביבים. בין הפותרים שיהיו לפחות עשרה מן המבנים יוגרלו פרסים בולאיים. פרס מיוחד יוגרל בין אלו שיצליחו לזהות את כל 22 המבנים שבבול. בהצלחה!

8.2.2008
חותמת אירוע
גביע דיוויס
ישראל-שבדיה

6.3.2008
חותמת אירוע
יום הגלאוקומה העולמי

בולי מידן ראובן

קונה ומוכר בולים
בולי ישראל, שנתונים,
תוויות קלוסנדורף, סימה ובולי זרחן שונים

טל' נייד: 052-8301265

רומנו בית מכירות

למכירה בולי אנטרטיקה, פוקלנד, סאוט-ג'ורג'יה,
נושאים, ציפורים, אוניות, אומנות וכדור-רגל.
ניתן לעשות הזמנה בדאר.

סוכנות בלעדית לאביזרי בולאות LINDNER

מען 03-5463664, ת.ד. 23274, חנות 03-5282790

בית טוב www.bait-tov.com

בולים בחבילות לפי נושאים ולפי מדינות,
בולי ישראל, חותמות, אלבומים ואביזרים.

שילחו 200 בולי ישראל משומשים כלשהם (לא שונים)
רחוצים, נקיים ולא פסולים, ותקבלו סדרות בולי חו"ל.

ת"ד 2275 בת-ים 59121, טל/פקס: 03-5535313

בולי גלעדי

בולי ישראל, חו"ל ונושאים
הופיע מחירון בולי ישראל 2006

בולי אוטונומיה פלשתינאית,
יבוא אלבומי (IMPORTA) והוויד

רח' אלנבי 76, ת"א, קומה ב', טל. 03-5163871

בולי מוגרבי

סוכנויות יבוא אביזרי בולאות ייצור אלבומי מעטפות,
בולי ישראל, יודאיקה, בולי אוטונומיה וכל מה שתבקש
מהעולם בבולים ומעטפות כולל מינויים.

שעות הפתיחה: 19:00-16:00, 13:30-10:00 - בימי שלישי אחר"צ - סגור

רח' פינסקר 5, תל-אביב,

טל. 03-5289012, פקס. 03-5251240

NEGEV HOLYLAND STAMPS

- מתקיימות מכירות פומביות פעמיים בשנה
- המעוניין בקטלוג מתבקש לפנות אלינו
- מעוניינים תמיד בחומר למכירות פומביות או לקניה

- ISRAEL, INTERIM, BRITISH MANDATE,
OTTOMAN PERIOD, JUDAICA
- AUCTION ARE HELD TWICE A YEAR
Please write for a catalogue
Ask about special low vendor commission rates
P.O.Box 8101 - TRENTON NJ 08650 USA
E-mail: LEADSTAMP@VERIZON.NET
Phone: 609-298-2891

קונים בלבד !
קונים אוספים ולוטים של מעטפות ומכתבים
שעברו בדואר מפלשתינה וישראל
(לא מעטפות יום ראשון)

תשלום מיידי

אמנות מוצרים בולאיים (ישראל) בע"מ

טל. 09-9512356

אוניסטמפס

בולי גרמניה, אנגליה, שווייץ,
צרפת, ישראל,
נושאים, יודאיקה ועוד.

קונים אוספים בולים ומטבעות

ת.ד. 32120 תל-אביב 61320,

טל. 03-5661077

אליק רינק

בולים ומטבעות וטלכרד

קונה ומוכר

רח' הס 4 פינת אלנבי 35, ת"א ת.ד. 4124,

טל. 03-6297192, פקס. 03-5255131,

מען: 03-5227922

מוטי ברש בולי דיזינגוף

בולים - ישראל וחו"ל - מכירה, קניה, הערכה
מטבעות ושטרות אלבומים ואביזרים
המבחר הגדול בארץ!!

דיזינגוף סנטר ת"א חנות 420,

טל/פקס. 03-5251552,

דוא"ל: motib51@smile.net.il

הספריה הבולאית

של התאחדות בולאי ישראל

הספריה הבולאית של התאחדות בולאי ישראל פתוחה
לקהל הרחב ביום ה' בלבד בשעות 19:30-12:00

(ללא תשלום)

השאלת ספרים, קטלוגים, מגזינים וצילומי תצוגות -
לחברי ההתאחדות. עיון במקום - לקהל הרחב.

הכניסה חינם

רח' פינסקר 2, תל-אביב, קומה א',

טל/פקס 03-6295547

בולי האו"ם למען זכויות אדם, איכות סביבה ושלוש עולמי יופי ואיכות בכפיפה אחת

ההנפקה הקרובה - 1 בפברואר 2008
יום הזיכרון הבינלאומי להנצחת השואה
הנפקה משותפת עם השרות הבולאי

פריט מיוחד לאספנים:
מעטפה מהודרת עם שלושת בולי האו"ם והבול הישראלי

החלל למען האנושות - 50 שנה לעידן החלל
תאריך הנפקה: 25 ספטמבר 2007

